

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 45 · 9. februar
Sesjonen 2021–2022

Møte onsdag den 9. februar 2022 kl. 10

President: Masud Ghara khani

Dagsorden (nr. 45):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representanten Mona Fagerås, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Venstres stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon etter Stortingets forretningsorden § 5 annet punktum for representanten Grunde *Almeland* fra og med 9. februar og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Sofie *Høgestøl*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Representanten Bård Hoksrud vil framsette et representantforslag.

Bård Hoksrud (FrP) [10:01:13]: På vegne av Fremskrittspartiet og stortingsrepresentantene Morten Wold, Silje Hjemdal, Himanshu Gulati, Sigbjørn Framnes og meg selv har jeg gleden av å framsette et forslag om å godkjenne leger utdannet i Danmark.

Presidenten: Representanten Carl I. Hagen vil framsette et representantforslag.

Carl I. Hagen (FrP) [10:01:46]: På vegne av representantene Himanshu Gulati, Tor André Johnsen, Silje Hjemdal og meg selv beklager jeg at vi er nødt til å fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen betale ut tilskuddet til X Games Norway/SAHR på 15 millioner kroner som vedtatt i statsbudsjettet for 2022, slik at dette kan gå til å gjennomføre kvalifikasjonsrunder og planlegge og gjennomføre et fullskala arrangement når pandemirestriksjonene tillater det.»

Presidenten: Representanten Hege Bae Nyholt vil framsette et representantforslag.

Hege Bae Nyholt (R) [10:02:45]: På vegne av meg selv vil jeg fremme et representantforslag om å avlyse sentralt gitte eksamener våren 2022 – og ber om at det behandles raskt.

Presidenten: Representanten Dag Inge Ulstein vil framsette et representantforslag.

Dag-Inge Ulstein (KrF) [10:03:12]: På vegne av representantene Olaug Vervik Bollestad, Jorunn Lossius Gleditsch og meg selv vil jeg legge fram et representantforslag om å stille alle saker i utlendingsforvaltningen som berører barn, i bero.

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson vil framsette et representantforslag.

Rasmus Hansson (MDG) [10:03:45]: På vegne av stortingsrepresentanten Rauand Ismail og meg selv vil jeg framsette et forslag om å hente hjem norske barn og kvinner fra interneringsleire i Syria.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:04:06]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsråd Trygve Slagsvold Vedum, utenriksminister Anniken Huitfeldt og statsråd Tonje Brenna vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Tina Bru.

Tina Bru (H) [10:04:39]: Mange bedrifter sliter med å betale strømgjengen sin, og Høyre har siden desember etterlyst tiltak for å avhjelpe næringslivet. Vi har selv foreslått en egen ordning som kan administreres via kommunene, med en ramme på 2 mrd. kr.

Regjeringen har gjentatte ganger sagt at den følger situasjonen tett, og den har lagt frem ordninger for frivilligheten, veksthusnæringen og landbruket. Men fortsatt har vi ikke hørt noe om hva regjeringen vil gjøre for de mange bedriftene i dette landet som nå ser sine faste kostnader øke langt over normalen på grunn av strømprisene. Dette kommer på toppen av to vanskelige år med pandemi.

I media har vi også sett regjeringen skylde på EØS-regelverket som årsak til at man ikke kan støtte bedrifter med å betale strømgjengen. Heldigvis fikk vi oppklart at dette ikke er riktig da vi sendte et spørsmål til regjeringen, som næringsminister Vestre svarte på. Der skriver han rett ut at EØS-retten ikke er til prinsipielt hinder for å etablere insentivordninger som også dekker bedrifters strømkostnader.

Mitt spørsmål til finansministeren er derfor: Hvilke kriterier må egentlig oppfylles for at regjeringen også vil

stille opp med hjelp for næringslivet, utover bare å vurdere og følge situasjonen tett?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:05:56]: Det er hyggelig å være her. Noen ganger tenker jeg at Tina Bru burde spole litt tilbake til de debattene vi hadde før jul, for da var det runde etter runde fra Tina Bru om hvorfor i all verden regjeringen skulle prioritere å redusere elavgiften. Vi reduserte den da for januar, februar og mars med 47 pst. Tina Bru sa at for Høyre var det å bruke 3 mrd. kr på lavere avgifter å smøre tiltak utover. Det hadde ikke noe formål og ingen hensikt, og hun var sterkt kritisk til den typen ressursbruk.

Høyre valgte selv i sine alternative budsjett å dra inn hele endringen i avgiftspolitikken og øke avgiftene for norske bedrifter, norske husholdninger og alle som driver næring i Norge. Da var det tonen. Da vi diskuterte statsbudsjett og hvordan vi skulle ha strømpolitikken, var tonen til Høyre at det var veldig uklokt av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV å prioritere lavere kostnader for norsk næringsliv og alle husholdninger. Men nå har man altså begynt å bli opptatt av det. Da må i hvert fall Høyre være veldig glad for at det er Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV som fikk gjennomslag for sitt avgiftsopplegg, som hver dag gjør at om man eier en bedrift i Finnmark, i Hedmark, i Oslo eller i Østfold, får man lavere strømregning.

Så har vi i Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV vært kritiske til mange av de grepene som har vært tatt i strømpolitikken over tid. Man må ta nye grep for å få ut mer energi og få ned strømprisen, man kan ikke bare ha en blind tro på markedet. Vi er f.eks. veldig kritiske til den energimeldingen Tina Bru har lagt fram, der en også er entusiastisk over enhver form for nye kabelforbindelser. Der har vi ulike tilnærminger.

Men i denne konkrete situasjonen var den jeg kanskje flest ganger fikk kritikk fra før jul, Tina Bru, fordi vi nettopp prioriterte lavere kostnader for bedrifter, næringsliv og folk. Så først bør i hvert fall Høyre være takknemlig og glad for at de ikke fikk gjennomslag for sitt budsjett, for hadde Høyre fått gjennomslag for sitt budsjett, hadde strømregningen til alle norske bedrifter vært høyere i dag, ikke lavere.

Tina Bru (H) [10:07:56]: Så finansministerens svar til næringslivet, som nå sitter og er bekymret, er: Ja, ja, vær glad for at det er vi som styrer, selv om vi ikke vil komme med hjelp. Det er jo det finansministeren egentlig står her og sier. Jeg hører ingen bekymring og ikke noe ønske om faktisk å gjøre noe med situasjonen. Derfor vil kanskje finansministeren bruke mer tid på å snakke om helt andre ting, fordi regjeringen ikke har noen intensjon om å stille opp for næringslivet.

Jeg er ikke så sikker på om reduksjonen i elavgiften er en særlig god trøst for f.eks. Modum glassindustri, som har fått sine strømkostnader økt fra 60 000 kr til 460 000 kr. Det sier seg selv at det er ganske krevende. Et annet eksempel er Ålgård Offset, som er et trykkeri i mitt hjemfylke, som nå ligger an til å få doblet sine kostnader for strøm hvis dette vedvarer. De ansatte er bekymret for sine arbeidsplasser – åpenbart er ikke finansministeren det samme.

Men hvis finansministeren er enig i at dette er bekymringsfullt, hvorfor er han ikke bekymret nok til faktisk å gjøre noe med det, i stedet for bare å snakke om hva Høyre gjorde i regjering?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:08:57]: Nettopp fordi vi allerede i høst så at med de politiske grepene som hadde vært gjort over tid, ville dette med strøm bli en stor utfordring, var en av de første prioriteringene regjeringen hadde, å redusere avgiftene på strøm. Det partiet som var mest imot at vi reduserte avgiftene på strøm, var Høyre. Så jeg skjønner at det kan være slit-somt for Høyre at vi påpeker at de før jul, da vi vedtok budsjettet, syntes at tiltak som kunne hjelpe næringslivet, var veldig ukloke. Men det er et faktum. Høyre tok til og med ut den lille avgiftslettelsen de selv hadde lagt inn, fordi de mente at man ikke skulle bruke det likevel. Så hadde Høyres opplegg blitt vedtatt, hadde det vært enda verre for norske bedrifter, småbedrifter og folk som er bekymret. Det må man som ansvarlig politiker, selv om man er i opposisjon, ta ansvar for – det var det Høyre foreslo. Så har vi varslet, både i regjeringserklæringen og gjennom statsbudsjettet, at vi ønsker å gjøre grep for å få kostnadene ned på strøm, bl.a. med avgiftslettelser.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Tina Bru.

Tina Bru (H) [10:10:03]: Jeg forstår at jeg ikke kommer til å få noe ordentlig svar på dette. Jeg må bare legge til grunn at regjeringen ikke ønsker å stille opp med noen støtte for næringslivet. Det er i hvert fall ganske tydelig ut fra de svarene finansministeren her kommer med. Jeg vil også påpeke at det hjelper heller ikke at næringslivet nå har fått et økt skattetrykk som følge av at vi har fått en ny regjering. Det er også et faktum. Denne reduksjonen i elavgiften vil ikke være nok til å bøte på det, i hvert fall ikke med tanke på de strømprisene vi ser nå.

Men: Europakommisjonen la den 13. oktober frem en verktøykasse med tiltak medlemsland og Norge kan bruke for å avhjelpe strømprisene. Verktøykassen inneholder bl.a. støtte til forbrukere og bedrifter. Næringsministeren svarte meg 27. januar at EØS-retten ikke er

prinsipielt til hinder for å etablere støtteordninger. Kan finansministeren her og nå bekrefte at det er statsråd Vestre som gjengir handlingsrommet i EØS-avtalen riktig, i motsetning til statsrådets kollega, landbruksminister Sandra Borch, som sa at det er EØS som gjør at annet næringsliv ikke kan få støtte? Altså: Det er ikke EØS som gjør at regjeringen ikke vil stille opp, det er bare regjeringen som ikke vil stille opp.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:11:02]: Jeg skjønner at det er ubehagelig for Tina Bru fra Høyre å bli minnet om sin egen politikk, og at realiteten er at strømprisen hadde vært høyere og ikke lavere med Høyres politikk. Jeg kan utfordre Bru: Er hun glad for at Høyre ikke fikk gjennomslag for høyere strømvavgifter før jul? Er hun glad for at Høyres forslag ble nedstemt, eller synes hun det var et gode? Jeg er veldig glad for at Høyres forslag om strømpriser ble nedstemt, for nettopp det ville gjort at kostnadene ville blitt enda høyere.

Det som har vært den store politiske endringen etter regjeringsskiftet, er at den forrige regjeringen sa i starten av sin regjeringstid at de hadde et mål om høyere strømpris. Denne regjeringen har i starten av sin regjeringstid sagt at man har et mål om lavere strømpris. Vi har gjort flere grep allerede og kommer til å gjøre mer, nettopp for å redusere kostnadene for bedrifter, næringsliv og folk, for vi mener at det er særdeles viktig at et energirik land som Norge har en energipolitikk som kommer deg og meg til gode.

Presidenten: Tina Bru – til oppfølgings spørsmål.

Tina Bru (H) [10:12:03]: Jeg står fortsatt for alt det vi sa før jul, og mener at det var en riktig prioritering, for det vi gjorde i stedet for å smøre de 3 mrd. kr tynt utover, var å bruke dem på en mye mer målrettet måte som skulle monne mer for husholdningene når det gjelder strømprisene.

Men mitt neste spørsmål går til utenriksministeren. Nå har vi sett flere eksempler på at statsråder gjengir handlingsrommet i EØS-avtalen uriktig, som påskudd for ikke å gjøre ting, f.eks. med tanke på lønnsstøtte, innen dyrevelferd og nå sist – men ikke minst – strømsstøtte til bedrifter. Det jeg lurer på, er om utenriksministeren er bekymret for at tilliten til og oppslutningen rundt EØS-avtalen kan undergraves på grunn av måten noen av hennes kolleger skyver den foran seg på, gang på gang, for å unngå å handle.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:12:49]: Svaret er nei. Jeg er derimot meget bekymret for hvordan Høyre ønsker å praktisere handlingsrommet i EØS-avtalen og ikke å bruke det når norske interesser står på spill. Derfor skal vi gjennomføre en EØS-utredning

for å se på hvordan vi kan bruke dette handlingsrommet til bl.a. å ta vare på norske arbeidstakerinteresser. Det er en utredning som Høyre ikke ønsker velkommen, men som jeg mener er veldig viktig i den nåværende situasjonen.

Så nei, jeg er ikke bekymret. Jeg er mye mer bekymret for oppslutningen om EØS-avtalen når Høyre styrer.

Presidenten: Alfred Jens Bjørlo – til oppfølgings spørsmål.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:13:39]: Oppfølgings spørsmålet mitt går til finansministeren.

Det verkar ikkje som finansministeren og regjeringa forstår den desperate situasjonen mange små og mellomstore bedrifter no står i, med straumkrise på toppen av ei langvarig koronakrise. Som tidlegare ordførar kjem eg frå ein politisk kultur der ein er van med å løyse store oppgåver i fellesskap. Mitt inntrykk av krisehandteringa frå regjeringa så langt, anten det gjeld omikron eller høge straumprisar, er at regjeringa styrer under prinsippet «vi åleine vite». Med det kjem dei konstant bakpå og får av gode grunnar konstant kritikk. Tiltak og verkemiddel kjem seint, dei treffer ikkje, og gode idear frå opposisjonen blir skotne ned og parkerte eller forbigåtte i stille.

Så eg spør: Med det omfanget straumkrise no har, er ikkje tida inne for å ta imot invitasjonar frå opposisjonen om å setje seg ned i lag og finne løysingar, og til dømes ta på alvor Venstres heilt konkrete framlegg om 1 mrd. kr ekstra på bordet no som eit første strakstiltak til småbedrifter som slit med høge straumrekningar?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:14:45]: Nå bekreftet Tina Bru fra Høyre til slutt at hun var glad for at hun ikke hadde fått gjennomslag for lavere avgifter, for det var altså å smøre ting tynt utover.

Også Venstre gikk med liv og lyst imot lavere avgifter på strøm. Lavere avgifter på strøm innebærer et stort og betydelig beløp for bedriftene – totalt var avgiftsletten på 3 mrd. kr. Derfor føles det veldig rart når Venstre nå sier at vi kommer halsende etter, for før jul var de sterkt imot at vi skulle gjøre grep som hjalp næringslivet. De mente at det var å smøre ting tynt utover. Det var ikke de som kom med den sikringsordningen som hjalp husholdningene, det var et initiativ fra regjeringen, nettopp for at man skulle gjøre den typen grep for å hjelpe husholdningene. Så de store grepene som har vært gjort, er ikke kommet på grunn av Venstre – de er kommet på tross av Venstre. Og det ene store grepet som også demper regningene for næringslivet, stemte Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti imot, for man mente at det var uklok bruk av ressurser. Da mente også Bjørlo og Bjørlos medrepresentanter at det var dumt at norske bedrifter

skulle få lavere avgifter. Vi mente at det var klokt at norske bedrifter skulle få lavere strømvavgifter.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:16:09]: Denne vinteren opplever de fleste av oss at kjøpekraften svekkes som følge av ekstreme prisøkninger på en rekke nødvendighetsvarer. Strømprisene har gått til himmels og holder seg på et høyt nivå. Drivstoffprisene har allerede passert 20 kr literen og vil kunne fortsette oppover. Matvareprisene har økt, og vi fikk nye justeringer 1. februar. Renten har økt og vil sannsynligvis fortsette å øke. I tillegg til dette har regjeringen sammen med SV sørget for betydelige skatte- og avgiftsskjerpelser for lønsmottakere og bedrifter i 2022. De aller fleste rammes av dette, og kjøpekraften reduseres.

Aller mest rammer dette økonomien og velferden til folk og familier med ordinære og lave inntekter. Samtidig strømmer ekstraordinære inntekter inn i statskassen. Oljeprisen har satt rekord målt i norske kroner, gassprisen er rekordhøy, og strømprisene bidrar til å gjøre staten og mange fylker og kommuner svært mye rikere.

I går fikk vi høre fra NVE at strømprisene vil holde seg på et veldig høyt nivå gjennom sommeren og inn i neste vinter. Regjeringens strømpakke er ikke i nærheten av å kompensere for folks økte utgifter og er dessuten bare midlertidig. På den nye regjeringens vakt er det slik at befolkningen blir fattigere, mens staten blir rikere.

Nå varsler LO med Fellesforbundet i spissen økte lønnskrav hvis ikke regjeringen gir betydelig mer strømstøtte. I så fall blir det en ekstra kostnad for bedriftene på toppen av økte skatte- og avgiftsbelastninger og andre kostnadsøkninger. Regjeringen kan bidra til et mer moderat lønnsoppgjør uten å blande seg direkte inn i lønnsoppgjøret ved å bruke disse ekstraordinære inntektene til å bedre vanlige folks kjøpekraft. Hvilke virkemidler vil finansministeren benytte for å unngå at vårens lønnsoppgjør sprenger alle moderate rammer og velter en betydelig merkostnad over på bedriftene?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:18:18]: Det er sånn at i overkant av 80 pst. av folk i Norge får lavere eller uendret skatt i 2022 enn de fikk med det budsjettet som Fremskrittspartiet var med på å vedta for 2021. Så det bør jo glede Hans Andreas Limi fra Fremskrittspartiet stort at det store, store flertallet i befolkningen, takket være at det ble et nytt flertall og et nytt budsjett for 2022, får lavere eller uendret skatt.

Når det gjelder strøm, var avgiften på strøm på sitt aller høyeste da det var Siv Jensen som var finansminister, og den er på sitt laveste nå – fordi vi fikk en ny kurs, fordi vi mente at det var rett å redusere kostnadene på strøm.

Det året det var reallønnsnedgang, var 2016, da også Fremskrittspartiet med Siv Jensen styrte.

Grunnen til at vi prioriterte skatteuttak for dem med lave og middels inntekter, var nettopp at vi er opptatt av at den gruppen over tid skal få bedre kjøpekraft. Når vi også f.eks. har styrket pendlerfradraget så kraftig som vi har gjort, er det fordi vi er opptatt av at de som har store reisekostnader i forbindelse med jobb, skal oppleve at de ikke blir straffet fordi de må reise langt på jobb, og at kostnadene går ned. Da vi gjorde prioriteringer og sørget for at ferjeprisene skulle gå ned der det er høye ferjekostnader, var det nettopp for at ikke reisekostnadene skulle bli for høye. Når det kommer til å bli gratis ferjer ganske mange steder, i de minste øysamfunnene, i løpet av året, er det også fordi vi ønsker å få kostnadene for dem med lave og middels inntekter ned. Vi skal også føre en skatte- og avgiftspolitik som utjevner forskjeller. Så vanlige arbeidsfolk får lavere skattestrykk i året som kommer. De som er avhengig av mye transport, f.eks. pendlere, vil oppleve at det samlede skatte- og avgiftstrykket blir lavere.

Vi har også startet en ny kurs når det gjelder strømpolitikken, for den kursen Fremskrittspartiet hadde, var en kurs for høyere avgifter. Vi har en kurs for lavere avgifter, og derfor er avgiftene f.eks. på strøm nesten 47 pst. lavere nå enn da man styrte på bakgrunn av Fremskrittspartiets budsjett.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:20:26]: Jeg registrerer at finansministeren egentlig ikke svarer på mitt spørsmål, men har en heller tvilsom historiebeskrivelse som jeg egentlig bare skal la ligge. Men jeg vil sitere Jørn Eggum, som er leder av Fellesforbundet. Han sier til VG:

«Strømpakken er rett og slett for dårlig. Jeg har regnet på det: Det var bare 25–35 prosent av folks totalregning som ble dekket i desember.»

Han fortsetter med å vise til at dette er et alvorlig problem for medlemmene i Fellesforbundet, men ikke bare for dem, det er et alvorlig problem for folk flest at kjøpekraften blir svært redusert på grunn av økte priser på en rekke nødvendighetsvarer. I tillegg har regjeringen bidratt til å øke skattene og øke avgiftene.

Da er spørsmålet mitt til finansministeren: Synes han dette er helt greit, eller har regjeringen tenkt å bruke de virkemidlene som er tilgjengelige for å bidra til at det for partene i arbeidslivet er mulig å lande et moderat lønnsoppgjør?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:21:30]: Jeg skjønner jo at representanten Limi ikke liker at jeg forteller historiefortellingen som er riktig, for det passer ikke inn i bildet til Fremskrittspartiet. Men det er riktig at om lag 80 pst. får lavere eller uendret skatt i år enn i fjor. Det er et faktum, og det var en politisk prioritering.

Vi sa i valgkampen at de som hadde lavere inntekter enn 750 000 kr, skulle oppleve at det var der skatte- og avgiftslettene kom. Det er riktig at de som er avhengig av å kjøre mye, f.eks. i forbindelse med jobb, får et lavere samlet skatte- og avgiftstrykk fordi vi øker pendlerfradraget så mye som vi gjør. Det er en politisk prioritering, som da hjelper vanlige arbeidsfolk rundt omkring i Norge. Og det er riktig at vi som regjering sa fra dag én at vårt mål er å snu en strømpolitikk som har ført til høyere strømpris, og det er etter sju år med FrP-styre og ett år med Høyre-styre at vi arvet det problemet. Så har vi begynt å gjøre mange grep og kommer til å gjøre enda flere for å få strømprisen ned.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Hans Andreas Limi.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:22:29]: Jeg mener å huske at i de årene som Fremskrittspartiet satt i regjering, hadde vi en rekordlav strømpris.

Men jeg registrerer at finansministeren fortsatt bare peker bakover. Spørsmålet mitt går på: Hva tenker finansministeren og regjeringen å gjøre fremover i tid, hvis han ser litt inn i frontruten og ikke bare i bakspeilet? Da er det jo et spørsmål om finansministeren er bekymret for de signalene som nå kommer fra de store forbundene, for de opplever tydeligvis ikke regjeringens politikk og regjeringens virkemidler som tilstrekkelige. Og det er klart at finansministeren har virkemidler i sin verktøykasse til å bidra til at vi får et moderat lønnsoppgjør og ikke økte kostnader for bedriftene. Finansministeren har mulighet til å foreslå reduserte avgifter, han har mulighet til å gjøre noe med skatteopplegget og ikke følge SV, som har varslet at skattene skal ytterligere opp.

Så mitt spørsmål, igjen, til finansministeren er: Har han planlagt noen tiltak, eller er han bare opptatt av å se bakover i tid?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:23:38]: Jeg er opptatt av virkeligheten her og nå, og på grunn av at det har vært regjeringsskifte, blir det lavere skatt for folk som tjener under 750 000 kr. For den store gruppen av befolkningen blir det enten lik eller lavere skatt.

Så er det et faktum her og nå at etter at vi arvet et rekordhøyt avgiftsnivå, f.eks. på strøm, er avgiftsnivået nå lavere. Og det er et faktum – når Limi nå skryter av at det var lav strømpris i starten av Fremskrittspartiets periode – at statsråden fra Fremskrittspartiet sa at han var lei av lav strømpris, og vi har helt motsatt mål.

Vi kommer til å gjøre en rekke grep, men grepene kommer til å handle om at folk som har lavere og middels inntekter skal merke at det er en regjering som ser dem. Er du en pendler, skal du merke at det nå gjøres grep for å gjøre pendlingen lettere. Har du en inntekt på

500 000–600 000 kr, skal du oppleve at de skattegrepene som kommer, skal gjøre din hverdag enklere. Og når vi ser på strømpakkene, foreslo jo Fremskrittspartiet i desember at vi skulle betale ut 4 000 kr i støtte per husstand. Heldigvis ble ikke den ordningen vedtatt, for siktingsordningen vår hjelper mer, men vi kommer til å gjøre enda flere grep for å hjelpe folk i hverdagen deres.

Presidenten: Roy Steffensen – til oppfølgingsspørsmål.

Roy Steffensen (FrP) [10:24:53]: Allerede i høst foreslo Fremskrittspartiet store skatte- og avgiftslettelser, bl.a. fjerning av elavgift og moms på strøm, og vi foreslo reduksjon av bensin- og dieselavgiften på 3 kr. Dessverre ble våre forslag nedstemt. Nå er vi på vei ut av en pandemi som har tæret kraftig på bedrifter og ansatte, samtidig som vi opplever økt rente, økte strømpriser, økte bensinpriser, økte matvarepriser – som landbruksministeren for øvrig mener ikke er høye nok. Løsningen fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV var de største skatte- og avgiftsøkningene på 20 år, og SV har allerede varslet at de bør økes ytterligere.

Nå når vi ser totalen av økte matvarepriser, økte strømpriser, økte bensinpriser og økt rente, mener statsråden det fortsatt var riktig for et halvt år siden å påføre landet de største skatte- og avgiftsøkningene på 20 år?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:25:49]: Jeg mener det var helt riktig at vi ga skatte- og avgiftskutt til folk som hadde vanlige og middels inntekter. Det var det vi gikk til valg på. Om lag 80 pst. av befolkningen får lavere eller lik skatt i år som i fjor. Den store gruppen får lavere skatt. Det mener jeg var en helt rett prioritering. De som har høyest inntekt, får litt høyere skatt. Det mener jeg også er riktig.

Vi gjorde en omprioritering fra dem som har den aller sterkeste ryggen, til dem som går på jobb hver dag, de som må pendle langt, de som tar ferje, de som tar tog inn til Oslo. Alle som gjør hverdagsjobbene, opplever at de kommer til å få lavere skattenivå og bedre fradrag.

Når det gjelder avgifter, opplevde vi hver gang, f.eks. på strøm, at når Fremskrittspartiet hadde makt, økte de avgiftene gang på gang. De var rekordhøye under Siv Jensen. Vi satte dem ned med en gang. Vi kommer til å gjøre mer, for vi er opptatt av at vanlige folk i vanlige hus skal oppleve at hverdagen blir enklere, ikke vanskeligere, og vi kommer til å gjøre flere grep for å få det til.

Presidenten: Roy Steffensen – til oppfølgingsspørsmål.

Roy Steffensen (FrP) [10:26:51]: Det er godt å høre at det skal gjøres grep for at hverdagen skal bli enklere.

Jeg leste i Dagbladet i går om bedrifter som er med i den ordningen for utsatt skatt og avgift, som ikke har opplevd det enklere hvis de har glemt å betale innen fristen. Totalt var det ca. 10 000 bedrifter som har søkt om utsettelse, på omtrent 4 mrd. kr. Denne ordningen viser seg å være veldig lite fleksibel. Hvis man ikke betaler innen den avtalte fristen, forfaller hele beløpet innen 14 dager, og det er ikke sjansje til å komme inn i denne ordningen igjen.

Vil statsråden ta initiativ til å gjøre denne ordningen mer fleksibel, eller er målet at staten skal oppføre seg som en lånehai fra amerikanske mafiafilmer?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:27:40]: Staten oppfører seg ikke som noen lånehai fra amerikanske mafiafilmer. Det er et morsomt uttrykk, det skal representanten ha, men staten gjør ikke det.

Vi har gjort noen grep. Jeg skjønner at det er kjempevanskelig for mange av de bedriftene som har vært delvis nedstengt, fått restriksjoner på sin virksomhet, hatt det tøft over tid. Derfor har vi også gjort en rekke tiltak. Et av tiltakene som var mye etterspurt fra bedrifter som slet rundt jul, var om de kunne få litt lavere rente når man utsatte skatte- og avgiftskrav. I motsetning til da Fremskrittspartiet dannet flertall med forrige regjering, satte vi renten ned – vi så dem, og vi hjalp.

Det kommer til å bli krevende. Vi vet også at i den overgangen fra støtte- og kompensasjonsordninger til vanlig hverdag, kommer det til å bli tøft for noen bedrifter, men vi må glede oss i stort over at vi nå er i ferd med å åpne opp, og at vi over tid nå må fase ut de ulike støtte- og kompensasjonsordningene.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:29:01]: Hvis vi skal få redusert forskjellene i Norge og bedret folks kjøpekraft, må vi også omfordele mer. Norge er – i motsetning til hva det kan ha hørt ut som i spørretimen fram til nå – et veldig godt land å være rik i og drive næringsvirksomhet i. Vi har en større tetthet av rike og superrike folk enn f.eks. USA. Norge havner stadig vekk på topp-ti-listen over de mest næringsvennlige stedene i verden.

Selv om de rikeste i Norge betaler en lavere skatteprosent enn vanlige folk, hører vi til stadighet klaging fra noen av landets rikeste mennesker som mener at de blir skattet i hjel. Noen av dem rømmer også landet med pengene sine, som de ofte har tjent på grunnlag av norsk infrastruktur, høyproduktiv norsk arbeidskraft, det norske utdanningssystemet, det norske helsevesenet, det norske samfunnet. Det går ikke an å bo i Norge, hørte vi fra eiendomsinvestor Kjartan Aas da han flyttet. Fem år etter utflytting kan man realisere urealiserte gevinster som man har opparbeidet seg i Norge gjennom mange

år, uten å skatte av disse til Norge. Dette er en mye større skattefordel enn f.eks. den unngåtte formuesskatten. Regjeringen sier at de ønsker å føre en mer rettferdig skattepolitikk enn det forrige regjering gjorde, men politikken undergraves jo av at milliardærer stikker av med penger som burde tilfalt fellesskapet.

Vil finansministeren gjøre noe for å tette dette hullet, for å sørge for at gevinster på aksjer i Norge uansett vil bli beskattet? Vil regjeringen vurdere å innføre en skikkelig exitskatt på store formuer, sånn som økonomien Thomas Piketty har foreslått, slik at formuene beskattes i det øyeblikket de flyttes ut, og ikke minst for å hindre skatteflyktninger?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:31:02]: Jeg kan ikke skjønne at noen vil flytte fra det Norge vi er så glad i. Det er et helt strålende land å bo i og drive næringsvirksomhet i. Vi har også sett de siste årene at det er et av de beste landene i verden å bli rik i, og at det er et av de landene der flest klarer å bygge seg opp formue og veldig høy velstand. Så kan vi selvfølgelig ikke tvinge folk til å bo her heller. Hvis man ønsker å flytte, kan vi heller ikke tvinge. Vi får gå inn i de ulike problemstillingene SV varsler, om det er noen opplagte ting man kan se på. Men i utgangspunktet er det vi er opptatt av i skatte- og avgiftspolitikken – og som jeg også mener vi fikk til sammen med SV før jul, da vi gjorde en klar prioritering – at det er vanlige folk med vanlige inntekter som skal få skatte- og avgiftslettene, mens de som har høye inntekter og større formue, må bidra litt mer.

Det er selvfølgelig alltid et dilemma at de som har de aller største formuene, også er de som er mest mobile, så man må se på både nasjonalt og internasjonalt hva slags type skattesamarbeid man klarer å få til, og hvordan man skal unngå å ha for mange skatteparadis, som heller ikke er ønskelig. Men i stort må vi ha et skatte- og avgiftssystem i Norge som vi mener er tilpasset norske forhold. Da mener i hvert fall Senterpartiet sammen med Arbeiderpartiet – før jul også sammen med SV, som jeg var veldig glad for – at det var klokt å gjøre grep som skapte en sterkere omfordeling, og at folk som har vanlige og middels inntekter, fikk skattelett, uansett hvor mange ganger Høyre og Fremskrittspartiet sier det motsatte.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:32:30]: Det er riktig at vi ikke skal tvinge folk til å bli hjemme i Norge, men i dag har vi hull i skattesystemet vårt som er et direkte insentiv til å flytte ut med store formuer. Forsker ved Norges handelshøyskole, Ole-Andreas Elvik Næss, skriver om dette i Dagens Næringsliv i dag. Han viser til at Dæhls selskap, Sisa Invest, har en opptjent egenkapital på 439 mill. kr, og at dersom et slikt beløp realiseres i Norge, må han betale om lag 100 mill. kr i skatt. Til sammenlikning betalte han bare 4 mill. kr i formu-

esskatt i 2020. Hvis man har en reell formue på rundt 13 mrd. kr og realiserer aksjegevinsten i Norge, gir det over 4 mrd. kr i skatt. Med fem år i Sveits slipper man det, og man kan flytte tilbake uten å måtte betale skatt av den realiserede gevinsten. På denne måten slipper man unna inntektsskatt, og man kan i stor grad gjøre det slik at også barn og barnebarn vil kunne gå gjennom livet uten skatt.

Vil ikke regjeringen ta flere grep for å tette dette store skattehullet?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:33:38]: For det første kan jeg ikke begynne å saksbehandle enkeltpersoner fra Stortingets talerstol. Heldigvis har vi ikke et system i Norge der vi diskuterer enkeltpersoners skatt, annet enn på et overskriftsmessig nivå – det går det ikke an å gjøre. Men vi må hele tiden se på om det er opplagte skattehull og svakheter i systemet som gjør at vi får en skjev fordeling og urimelighet overfor vanlige arbeidsfolk som går på jobb hver dag og betaler 30 pst. eller 40 pst. skatt og står på. Det er en jobb for enhver regjering hele tiden, slik at vi får et bredest mulig skattegrunnlag og gjennom et bredest mulig skattegrunnlag kan få lavest mulig satser for dem som har vanlig og middels inntekt. Det er det regjeringen har som mål.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Kari Elisabeth Kaski.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:34:21]: Det er riktig at vi ikke skal saksbehandle enkeltpersoners skattenivå fra Stortingets talerstol, men det fungerer som et eksempel på hvor enorme skattehullene er. Dette er også enkeltpersoner som har tatt en veldig aktiv rolle i den norske samfunnsdebatten og bedt om lavere skatt. De viser her at det er veldig enkelt å unngå den skatteregningen, ikke bidra til fellesskapet og heller kunne pushe på for å få både lavere skatter og økt støtte til næringslivet framfor å bidra til et mer rettferdig skattesystem.

Manglende exit-skatt er dessverre bare ett av flere hull i det norske skattesystemet. Dagens Næringsliv har også avslørt at det er omfattende skjulte eierskap i norske eiendommer, bl.a. i viktig infrastruktur som havneanlegg og vindmølleparker. Stortinget har gjennom flere vedtak fått på plass at det norske eierskapsregisteret skal fullføres snarest, og at det også skal utredes plikt til tinglysning ved kjøp av eiendom, slik at kjøp av eiendom blir skikkelig registrert. Man har lovt fra regjeringens side å innføre et fullverdig eierskapsregister, men det er fortsatt ikke kommet på plass. Når kommer det fullverdige eierskapsregisteret?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:35:31]: Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen varslet også i Hurdals-

plattformen at vi er opptatt av å sikre nasjonalt eierskap. Vi har også over tid løftet spesielt fram nasjonalt eierskap til naturressursene, småkraft og slike investeringer, som i stadig større grad ikke bare har nasjonalt eierskap, men også utenlandsk eierskap. Jeg er særdeles opptatt av det. En ting er det som representanten Kaski løfter fram her, med registre, men det kan også være annet innen lovgivning vi må se på for å sikre nasjonalt eierskap og lokal verdiskaping av naturressursene. Det har vært noe av den store styrken i Norge at man hele tiden har vært bevisst på å ha et lovverk som har gjort at man har fått mest mulig verdiskaping tilbake til lokalsamfunnene som har ressurser, og til nasjonen som fellesskap. Kaski løfter fram et par eksempler på ting man kan se på og gjøre noe med. Jeg mener at vi også må se på flere ting i konsesjonslovverket for å sikre at vi har de store naturressursene til mest mulig glede for flest mulig.

Presidenten: Kari Elisabeth Kaski – til oppfølgingsspørsmål.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:36:36]: Jeg takker for svaret, men jeg klarte ikke helt å høre svar på spørsmålet mitt.

Stortinget har vedtatt at det fullverdige eierskapsregisteret snart skal komme på plass. Den forskriften som ble lagt fram fra den forrige regjeringen, fra høyre regjeringen, var mangelfull i så måte, for den fulgte ikke opp de samlede komitémerkene fra Stortinget, da Stortinget behandlet den saken. Blant annet legger man nå til grunn en god del krav og føringer som ligger på europeisk nivå, men som ikke er i tråd med det som Stortinget har sagt om at vi skal være et foregangsland her. For eksempel er terskelverdien for eierskap for å måtte registreres som reelle eiere satt altfor høyt. Det Dagens Næringslivs sak avslører og illustrerer, er at en grense på 25 pst. eierskap egentlig er uten verdi, all den tid man kan eie og være reell eier med langt mindre eierskap og på den måten eie viktig infrastruktur i Norge fra skatteparadis, som vi ikke vet om. Vi vet ikke hvem som eier barnehager, havner eller for den saks skyld fornybar energi-anlegg på grunn av de manglene. Når kommer det på plass?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:37:47]: Jeg kan forsikre representanten Kaski om at dette er en problemstilling vi er svært opptatt av. Problemstillingen er hvem eier Norge, og hvordan skal vi ha oversikt over det. Én ting er registre, en annen ting er hvilket lovverk man kan ha framover som gjør at man ikke bare har det registrert, men også at man kan sikre og også stimulere til at det blir mer lokalt og nasjonalt eierskap. Én ting er å ha oversikt, men en annen ting er de

eiendomsreguleringene som gjør at man kan sørge for at det er spesielt innenfor naturressurser, areal, skog, AS vi har de ulike diskusjonene, og at man ser på hva slags smutthull det er i lovverket. Lovverket i bunnen er ganske tydelig på at man ønsker at det skal være nasjonalt og lokalt eierskap. Her kommer vi til å følge opp, fra flere statsråder og på flere områder. Det er bra at man har den typen saker som den Dagens Næringsliv har løftet fram, for å få fram hvor viktig problemstilling dette er.

Presidenten: Kari Elisabeth Kaski – til oppfølgings-spørsmål.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:38:43]: En av de konkrete tingene som man faktisk kan gjøre allerede i dag, er å få på plass tinglysningsplikt ved eiendomsoverdragelse. I dag er det grunn til å anta at det eies eiendom i Norge i milliardverdier fra skatteparadiser. På den måten vet vi ikke hvem som eier dem, men det er på den måten man åpenbart unngår skattlegging. Mye av grunnen til at man kan eie eiendom i Norge via skatteparadiser, er at vi ikke har tinglysningsplikt. Man kan bruke såkalte blankoskjøter. Vil regjeringen følge opp budsjettavtalen så raskt som mulig og få på plass en tinglysningsplikt som gjør at vi kan sette en stans for det store skattehullet som vi har i dag, som er eiendomsinvesteringer fra skatteparadiser?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:39:32]: Vi kommer til å gå inn i bredden på denne problemstillingen. Nå har Kaski løftet noen problemstillinger, og jeg har løftet andre. Det første vi må gjøre, er å vurdere hvilke grep som er mest effektive. Vi er veldig enig i den politiske målsettingen mellom Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV, at man selvfølgelig skal ha privat eiendomsrett, privat eierskap. Det er veldig viktig for regjeringen, kanskje litt ulike nyanser, men i bunnene ligger det at man skal ha det. Men man skal også sørge for gjennom lovgivning at mest mulig er på nasjonale hender og også lokale. Det har vært en del av eiendoms politikken siden Norge ble fritt i 1905, at man hadde en blanding av nasjonalt og lokalt, og det er den politikken vi må føre framover. Det kommer vi til å følge med på fra flere departementer, også lovgivningen, og komme tilbake til Stortinget.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Ola Elvestuen (V) [10:40:42]: Mitt spørsmål går til finansministeren.

I dag kan vi glede oss over at freestylekjøreren Birk Ruud ble olympisk mester i Big Air-konkurransen i OL i Beijing. I år er første gang det er en OL-øvelse. Birk Ruud har vunnet store idrettskonkurranser tidligere. Han er

to ganger mester i X Games, en gang i Aspen og en gang, i 2018, her på Fornebu – og er en stor inspirasjon, som X Games er, for mye egenorganisert ungdom. Vi trenger bredde for å få topp, og vi trenger topp for å få bredde.

Jeg skal ikke spørre finansministeren om idrettspolitikk, men jeg skal spørre om statsbudsjettet. X Games Norway er tildelt 15 mill. kr i statsbudsjettet for 2022, det ligger på kapittel 315, post 86. Nå har regjeringen besluttet, og sendt over til X Games Norway, at de trekker tilbake de 15 mill. kr – det til tross for at begrunnelsen for tildelingen er nettopp å gi en forutsigbarhet til arrangementet, for at de skal kunne bygge sin nasjonale og utvide sin nasjonale og internasjonale posisjon. Det ble tildelt i budsjettforslaget i oktober. Det ble ikke endret i den tilleggsinnstillingen som finansministeren la fram for Stortinget i høst. Det har ikke vært tema i finanskomiteens behandling av statsbudsjettet eller i familie- og kulturkomiteens behandling av statsbudsjettet. Men nå, en og en halv måned etter at budsjettet er vedtatt, kommer regjeringen og sier at nei, dette vil de ikke tildele allikevel – til tross for at budsjett er juridisk bindende for regjeringen.

Da blir mitt spørsmål til finansministeren: Vil finansministeren sørge for at regjeringen tildeler 15 mill. kr til X Games Norway, som regjeringen har besluttet, i tråd med de lover og regler vi har?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:42:48]: I juni i fjor lanserte Senterpartiet meg som statsministerkandidat, og da ble det litt oppstyr og forferdelse rundt det, men i spørretimen nå får jeg spørsmål om absolutt alle konstitusjonelle områder, og jeg har nok allerede vært langt utenfor mitt konstitusjonelle område som finansminister.

Jeg tror jeg skal være litt forsiktig med å gå inn på akkurat begrunnelsen når det gjelder X Games. Jeg har skjont at representanten Elvestuen også har sendt et spørsmål til kultur- og likestillingsministeren om det, sånn at han kan få en ordentlig og god begrunnelse. Jeg har ikke vært inne i behandlingen av den saken direkte. Derfor vil jeg heller komme tilbake til det når jeg har sett vurderingen fra kultur- og likestillingsministeren på området.

Jeg er, som representanten Elvestuen, veldig glad for det OL-gullet. Jeg synes det er helt heftig artig å se på, og jeg er sjalu når jeg kjører slalåm, hver gang, av synet av disse enorme hoppene. Så engasjementet, begeistringen, gleden over sporten, over idretten, over OL-gullet deler jeg 100 pst., men jeg må bare be om at det skriftlige spørsmålet som representanten Elvestuen – det har blitt meg fortalt i hvert fall – har sendt til kultur- og likestillingsministeren, kan bli besvart, for da får han en ordentlig og skikkelig god begrunnelse. Så får jeg heller

komme tilbake til det når jeg har lest det svaret, for det er på kultur- og likestillingsministerens område.

Ola Elvestuen (V) [10:44:08]: Men finansministeren har ansvaret for budsjettet og budsjettoppfølging. Dette handler ikke om at jeg skal ha en begrunnelse fra kulturministeren. Dette handler om at hvis regjeringen ikke følger opp det budsjettvedtaket som er gjort, har regjeringen i realiteten nedlagt X Games – i strid med begrunnelsen for budsjettildelingen, i strid med budsjettvedtaket fra Stortinget og uten at man har vært tilbake og fått et flertall for dette i Stortinget. Dette er det finansministerens ansvar å følge opp, og det er finansministerens ansvar å følge opp at de vedtakene vi gjør her, også følges opp i regjering. Det er ikke gjort i denne saken. Det hjelper ikke om finansministeren er begeistret for idretten hvis han ikke følger opp Stortingets vedtak om å støtte det, men i stedet er med på at det avsluttes.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:45:04]: Det er utrolig viktig og riktig at vi har et stort engasjement for ulike budsjettposter i Stortinget. Det er helt naturlig at man har det. Så er det også fornuftig noen ganger at når det er sendt inn et skriftlig spørsmål, kan man komme med et ordentlig svar tilbake, for det er mange behandlinger. Jeg ser på tidligere kultur- og likestillingsminister, og jeg vet ikke om han nikker eller er bekymret, men poenget er at det har blitt sendt et spørsmål til den nåværende kultur- og likestillingsministeren. Hun kommer til å svare ordentlig, så får vi se på det svaret hun kommer med på vegne av regjeringen, og så får vi eventuelt følge det videre opp hvis det er ting det er usikkerhet rundt.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Jan Tore Sanner (H) [10:45:59]: Etter mer enn 100 dager og et første budsjett burde det være mulig å se en tydelig retning i regjeringens utdanningspolitikk – hvilke utfordringer som skal løses, hvilke ambisjoner man har for elevene og skolen – men så langt er det vanskelig å se prosjektet. Det er fint at regjeringen vil gjennomføre Høyres valgløfte om en ungdomsskolereform, men i hvilken retning vil Arbeiderpartiet ta skolepolitikken?

Det snakkes om en tillitsreform som ingen vet hva er. De store pengene brukes til skolefritid og å fryse fast en gammel skolestruktur. Det mest konkrete som har kommet fra regjeringen, har handlet om å reversere tiltak som regjeringen Solberg gjennomførte for å løfte kvalitet og innhold i skolen, tiltak som skulle bidra til læringsglede og økt gjennomføring.

En ekstra naturfagtime på ungdomsskolen er kuttet. Kompetansekravene til lærerne som er utdannet før

2014, er reversert. Videreutdanning for lærere i norsk, engelsk og matematikk er kuttet. Den eneste karriereveien for lærere som ønsker å fortsette å undervise, lærerspesialistordningen, skal avvikles fra neste høst. Det skal ikke lenger være mulig å etablere yrkesfaglige friskoler og profilskoler som realfagsgymnas, og fraværgrensen er droppet frem til neste høst. Summen av dette er at regjeringen prioriterer ned tiltak som får kunnskapen opp og fraværet ned.

Mitt spørsmål til utdanningsministeren er: Har regjeringen vurdert hva konsekvensene vil være for elevene ved å fjerne kompetansekravene, prioritering av videreutdanning i basisfagene og å kutte lærerspesialistordningen?

Statsråd Tonje Brenna [10:47:54]: Jeg tror den tidligere kunnskapsministeren, representanten Sanner, er litt frustrert over meg og regjeringen – frustrert over at vi ikke de første 100 dagene kun har snakket om skolemat og sløyd, frustrert over at vi har gjort det vi har lovet tidligere, nemlig å fortsette å fokusere på kunnskap. Målet er at unger i den norske skolen skal lære mer, og mitt mål som kunnskapsminister er å bidra til å fjerne hindrene, det som gjør at hver enkelt elev i dag ikke lærer og får utnyttet sitt fulle potensial.

Derfor har vi sagt helt tydelig at vi skal styrke fellesskolen. Derfor sier vi at vi skal ansette flere lærere. Vi skal styrke laget rundt eleven. Vi skal fortsette å videreutvikle etter- og videreutdanningstilbudet. Og vi skal gjøre noe veldig viktig som i hvert fall jeg har savnet spesielt mye de siste åtte årene: Vi skal bredde ut kunnskapsbegrepet.

Der den borgerlige regjeringen konsekvent mente at kunnskap var noe som tilhørte noen få fag, sier vi at kunnskap er noe som skjer i alle fag, og læring skjer i alle fag. Jeg slutter ikke å la meg overraske av de borgerlige partiene, som tror at det liksom ikke er like bra å lære om vinkler i sløyd, eller å øve seg på å lese i mat og helse når man leser oppskrifter. Jeg mener at ulike barn trenger ulike måter å utfolde seg på. Derfor kommer vi til å jobbe for å gjøre skolen mer praktisk og variert for alle ungene våre.

I det ligger det også at vi må bruke de store ressursene der de fleste ungene går, nemlig på fellesskolen. Derfor sier vi nei til det de borgerlige har holdt på med i åtte år, nemlig å opprette en ny privatskole i måneden. Vi mener vi heller skal bruke pengene der elevene går, i fellesskolen, som er det viktigste instrumentet vi har for at folk skal kunne leve gode liv, for høy tillit i samfunnet og for muligheter for den enkelte.

Jan Tore Sanner (H) [10:49:48]: Det er ingen uenighet om at man lærer i alle fag, men det å lese, skrive og regne er grunnleggende ferdigheter og en nøkkel inn i

de andre fagene – i historie, i sløyd og i andre fag er det de grunnleggende ferdighetene. Det som var et viktig prosjekt i vår regjeringstid, var å løfte læreryrket, ved femårig master, ved å heve kravene for å komme inn, ved å stille kompetansekrav, ved å stille flere midler til rådighet for videreutdanning. Det gjorde vi fordi vi vet at læreren er det aller viktigste for barns læring, og det ble flere kvalifiserte lærere i norske klasserom, færre elever per lærer og mer kompetanse. Så mitt spørsmål, som statsråden ikke svarte på, er: Har man vurdert konsekvensene for elevene og elevenes læring når man nå reverserer og senker kravene, bl.a. til lærerne ved å fjerne kompetansekravene?

Statsråd Tonje Brenna [10:50:54]: Svaret på det er ja. De viktigste menneskene vi har i norsk skole, er elevene, og de viktigste menneskene er helt avhengig av gode og motiverte lærere. Derfor er det fortsatt litt underlig for meg å høre at de grunnleggende ferdighetene etter Høyres oppfatning ikke er noe man øver på i andre fag enn akkurat de fagene som har det samme navnet som det som beskrives i de grunnleggende ferdighetene. Det er bra å lese i andre fag enn språkfag, det er bra å drive med praktisk matematikk i andre fag enn matematikk, og det er bra at fagene får virke sammen i tillegg til hver for seg. Derfor bredder vi ut tilbudet til etter- og videreutdanning ved å doble antall plasser på de praktiske og estetiske fagene. Vi fortsetter å ha et godt etter- og videreutdanningstilbud, og vi vil at ulike elever skal kunne lære på ulike måter i ulike fag, sammen med motiverte og kompetente lærere – som vi også lar være å avskilte, fordi erfarne lærere fortjener vår respekt og anerkjennelse.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Jan Tore Sanner.

Jan Tore Sanner (H) [10:51:57]: Det statsråden sier nå, er ikke riktig. Jeg fastsatte de nye læreplanene gjennom fagfornyelsen, og der er de grunnleggende ferdighetene å lese, å skrive og å regne beskrevet i de fleste fagene. Så det er ingen uenighet om at de andre fagene er viktige, og at man kan lære å lese i andre fag. Men dette er de grunnleggende ferdighetene, og det er bakgrunnen for at vi har hatt en egen prioritet av å lese, skrive og regne, både gjennom intensivopplæringen og gjennom prioriteringen av videreutdanningsmidler.

Statsråd Tonje Brenna [10:52:34]: Hvis det ikke er noen uenighet om dette, forstår jeg ærlig talt ikke hvorfor spørsmålet gjentas. Vi er opptatt av mer kunnskap i skolen, og vi er opptatt av å styrke skolen. Noe av det viktigste vi gjør for å kunne ansette flere lærere, f.eks., er å styrke kommuneøkonomien. Der mer enn dobler vi

den økningen den forrige regjeringen la opp til. Det vil gjøre at flere kommuner kan ansette flere lærere.

Så er jeg opptatt av at vi fortsetter å styrke den delen av skolen hvor de aller fleste elevene går, og det er fellesskolen. Den borgerlige regjeringen opprettet om lag én ny privatskole i måneden så lenge de satt. Jeg mener at det viktigste verktøyet vi har for at hver enkelt kan leve et godt liv, få en god start i livet og være deltagende i arbeids- og yrkesliv senere, er utdanning og skole. Derfor mener jeg også at det er et politisk ansvar å sørge for det. Det gjør vi aller best ved å styrke fellesskolen, styrke kommuneøkonomien så vi kan ansette flere lærere, sørge for å få flere med i barnehagen og sørge for at alle unger kan lykkes.

Presidenten: Mathilde Tybring-Gjedde – til oppfølgingsspørsmål.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [10:53:44]: Kunnskapsministeren sier at flere fag skal bli praktiske og varierte, men det gjelder visst alle andre fag enn norsk, matte og engelsk, for i norsk, matte og engelsk kutter man kompetansekrav til lærerne, slik at de ikke får fordypning. Man kutter i videreutdanning, altså antall lærere som skal få videreutdanning i norsk, matte og engelsk. Og det er jo et paradoks, for i evalueringen av videreutdanning forteller lærere i f.eks. norsk, matte og engelsk at det de får igjen for det, er at de endrer undervisningsmetode. Faglig oppdatering gjør at man underviser på ulike måter og kan tilpasse undervisningen bedre. Det er nemlig faglig oppdaterte lærere som er nøkkelen til mer motiverende undervisning. Derfor er det merkelig at det første regjeringen gjorde, ikke var å styrke videreutdanning i andre fag, men å kutte i videreutdanning av lærere i norsk, matte og engelsk. Siden statsråden har startet sitt regjeringssprosjekt med å kutte i videreutdanning av lærere i norsk, matte og engelsk, lurer jeg på om statsråden kan nevne ett annet tiltak som er mer effektivt for å sikre en motiverende norsk-, matte- og engelskundervisning enn videreutdanning.

Statsråd Tonje Brenna [10:54:48]: Jeg er helt sikker på at lærere også i fortsettelsen, uten detaljerte krav fra et statsrådskontor i Oslo, vil ønske seg etter- og videreutdanning. Det har norske lærere vist med full styrke de siste årene, og det er jeg helt sikker på kommer til å fortsette. Forskjellen er at nå skal de selv, sammen med sin arbeidsgiver og sammen med sine kollegaer, være med på å definere hvilke fag de har behov for etter- og videreutdanning innenfor. Det betyr at en mattelærer som ønsker å jobbe mer praktisk og variert med matematikk, kan velge å ta etterutdanning i praktiske fag, rett og slett fordi at når fagene virker sammen, har man mer anledning til å jobbe praktisk og variert med fagene.

Det er en kunstig problemstilling som trekkes opp. Norske lærere har vist gjennom veldig mange år at de er opptatt av å fylle på med kompetanse for egen del. Nå sier vi tydeligere at vi stoler på at de selv vet best hva de har behov for, og vi fortsetter den kraftfulle satsingen på etter- og videreutdanningen også i dette budsjettet.

Presidenten: Hege Bae Nyholt – til oppfølgings-spørsmål.

Hege Bae Nyholt (R) [10:56:05]: Relasjoner er grunnlaget for læring, og den relasjonen i norsk skole som kanskje er den viktigste, er mellom læreren og eleven – og så er vi foresatte en del av den relasjonen litt lenger ut. Men den norske skolen trenger flere lærere. Vi har en reservestyrke på ca. 40 000 mennesker med lærerutdanning som ikke jobber innenfor skolen. Særlig nord i landet er det et så stort problem at enkelte kommuner har gått ut og tilbudt bonusordninger for å få lærere til å bosette seg i deres kommuner, noe som er veldig uheldig, tatt i betraktning at ikke alle kommuner har økonomi til det.

Å sørge for å rekruttere nok lærere og ikke minst sørge for at de blir i yrket, er viktig for den norske skolen og for å sikre kvaliteten i undervisningen i årene som kommer. Så mitt spørsmål til statsråden er: Hvilke grep vil hun og regjeringen ta i tiden framover for å sikre nettopp dette?

Statsråd Tonje Brenna [10:57:02]: Jeg takker for et veldig viktig spørsmål. Jeg tror at hvis undertegnede hadde det enkle svaret på det spørsmålet, hadde vi helt sikkert løst utfordringen for lenge siden. Det er et felles ønske, opplever jeg, fra hele Stortinget og også fra regjeringen at vi skal ansette flere lærere, og vi har et felles mål om at flere skal søke seg til lærerutdanningene.

Jeg tror at en del av dette handler om hvordan vi kan gjøre det bedre å jobbe i den norske skolen. Det handler om tid. Den enkelte lærer må ha tid til å drive god opplæring. Da tror jeg vi må styrke laget rundt eleven, sånn at flere yrkesgrupper kommer inn og lærerne kan være nettopp lærere.

Jeg tror det handler om tillit, at vi må vise lærerne våre at de har pedagogisk frihet, at de har rom til å løse oppdraget slik de best mener det skal løses. Jeg tror også det handler om å styrke kommuneøkonomien, sånn at de lærerne som er der i dag, kan få flere kollegaer og dermed også ha flere å diskutere profesjonen med og flere å dele oppgavene på. Så vi må gjøre flere ting på én gang, en av de tingene er å gjøre det bedre for dem som allerede er i skolen.

Presidenten: Hege Bae Nyholt – til oppfølgings-spørsmål.

Hege Bae Nyholt (R) [10:58:04]: Jeg takker for svaret.

Vi vet at barn og unge er blitt hardt rammet i de snart to årene som er gått med pandemi, og nettopp det å styrke laget rundt eleven gjentas, både fra min side og fra andres side. Det er veldig viktig. Det handler bl.a. om å få inn andre yrkesgrupper i skolen og å styrke PP-tjenesten. Vi vet at de i dag har dokumentbunker som er så store at de ikke helt vet hvordan de skal komme gjennom dem, og at både barn, foreldre og skoler venter på avklaringer.

Ikke minst handler det om nettopp det statsråden var innom, nemlig å gi lærerne mer tid. En av de gruppene som har gitt et tydelig og klart signal om at de ønsker mer tid, er kontaktlærerne. De beskriver at de ikke har tid til å følge opp de elevene som de ser har utfordringer, og som de ønsker å bruke tid på, i samtaler, møter osv. Vil statsråden sørge for at kontaktlærerne får mer tid til å følge opp elevene sine?

Statsråd Tonje Brenna [10:59:04]: Jeg skulle ønske jeg hadde en magisk boks med tid som jeg kunne dele ut til landets kontaktlærere. Heldigvis er jeg del av en regjering som ikke har en magisk boks, men et statsbudsjett som har styrket kommuneøkonomien, som bl.a. har kunnet bidra til at KS og lærerorganisasjonene nå har inngått en avtale om at kontaktlærerne skal få dobbel kontaktlærertid. Det er jeg veldig glad for.

Jeg tror at en del av den frustrasjonen og fortvilelsen vi nå ser i bakkant og mot pandemiens slutt, fantes i skolen fra før. Det har vært som et forstørrelsesglass eller en lyskaster på utfordringer som fantes i den norske skolen, og det å ha tid til å løse oppdraget er en vesentlig del av det. Derfor er jeg glad for at vi har lærere som er godt organisert, derfor er jeg glad for at vi har mange kommuner som er opptatt av dette, og jeg håper og tror at partene i det videre også gjennom de avtalene de har, vil jobbe med løsninger som gjør at hver enkelt kontaktlærer kan få enda mer tid sammen med den enkelte elev.

Presidenten: Abid Raja – til oppfølgings-spørsmål.

Abid Raja (V) [11:00:13]: Vi har foreslått å bruke 300 mill. kr på sommerskole for å bøte på konsekvensene av pandemien. Sist uke avsto statsråden og regjeringen vårt konkrete forslag om en løsning med sommerskole for 2022. Vi har heller ikke sett større, konkrete løsninger på utfordringene i skolen, annet en økte overføringer til kommunene.

Regjeringen er heller opptatt med å reversere alt de kommer over: reversere kompetansekrav for lærerne, reversere inntektskrav for lærerstudenter, reversere fylkesreformer, motarbeide rettighetene til friskoler og motarbeide mulighetene for å drive private barnehager.

Regjeringen er så opptatt med reverseringer at de rett og slett ikke har tid til å utrede og foreslå ny, egen politikk for styrket undervisning i skolen.

Det er trist for elevene og lærerne i skolen at denne regjeringen i bunn og grunn er en grå og kjedelig reverseringsregjering. Har regjeringen i det hele tatt tenkt å komme med egen politikk på statsrådets felt, og – eventuelt – når kommer det?

Statsråd Tonje Brenna [11:01:15]: Jeg tror jeg velger å ta det som en kompliment at representanten Raja synes vi er en grå og kjedelig gjeng. Det ville vært mer bekyringsfullt om han hadde gått hen og sagt at han skulle stemt på oss.

Jeg tror ikke de lærerne jeg møter, som sier de er glade for at vi stanser avskiltingen av lærere utdannet før 2014, mener at vi reverserer eller er grå og kjedelige. Jeg tror de tvert imot opplever at vi møter dem med respekt. Jeg tror de elevene vi snakker med, som opplever at vi styrker fellesskolen, gjennom både budsjetter og prioriteringer, opplever at det er positivt.

Jeg tror jeg skal gjenta det jeg har sagt fra denne talerstolen tidligere vedrørende spørsmålet om sommerskole, ved å sitere Parr-rapporten, som har vært noe av det som legger grunnlaget for hvordan vi sørger for å styrke innsatsen overfor skolene etter pandemien. Jeg siterer:

«Skolene var allerede i gang med sommerferie da tilskuddet ble utbetalt, og derfor ble det vanskelig å sette i stand sommerskole på så kort varsel.»

Jeg tror kanskje partiene fra den forrige regjeringen skal være litt forsiktige med å si at sommerskole er det eneste saliggjørende. Vi må heller styrke det gode arbeidet som finnes i skolen allerede.

Presidenten: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Himanshu Gulati (FrP) [11:02:27]: Jeg vil begynne med å gratulere kunnskapsministeren med de første snart 4 månedene hennes i denne viktige jobben. Denne tiden har også illustrert hva som er viktigst for denne regjeringen. Gang på gang har den fokusert på hvem som eier skolene eller barnehagene, i stedet for å fokusere på innholdet i og kvaliteten på tjenestene og tilbudet for dem som går på skolen eller i barnehagene.

Regjeringen har gått til krig mot private barnehager, gjennomført store kutt og varslet ytterligere innstramminger, selv om vi vet at private barnehager i snitt har høyere tilfredshet og lavere sykefravær enn kommunale barnehager.

Regjeringen har også gått til krig mot friskolene og stanset alle nye søknader til nye friskoler i påvente av en ny lov som de sier skal gjøre det vanskeligere å starte nye profilskolene. Kunnskapsministeren har ført et ideolo-

gisk løp mot private framfor å fokusere på den generelle kvaliteten og innholdet i norsk skole og barnehage.

Det samme har vi dessverre sett fra denne regjeringen på andre områder. Den har f.eks. valgt å avskaffe fritt behandlingsvalg, som gir pasienter tilgang til gratis operasjon hos bl.a. private aktører. Hva blir så resultatet? Jo, det gir en økning av sosial ulikhet. Dette er en gjeninnføring av lommeboka som grunnlag for om man kan sende sine barn på privatskoler eller få behandling på private sykehus. For hvem er det som kan få behandling på private sykehus dersom staten ikke dekker behandlingen? Det er de med størst lommebok. Hvem er det som i framtiden kan sende sine barn på privatskoler dersom det blir færre nye friskoler i landet? Jo, det er de rikeste foreldrene.

Jeg skulle ønske statsråd Brenna viste mer interesse for å løfte den generelle kvaliteten og innholdet i skole- og barnehagesektoren i stedet for å fokusere på og bruke sin tid på å bekjempe private aktører.

Jeg vil derfor spørre statsråden: Med unntak av pandemirelaterte tilpasninger – hvilke høringer har hun sendt ut, og hvilke forskrifter har hun endret i sine første måneder i jobben, som ikke handler om å gå til kamp mot private aktører? For med unntak av reversering av karakterkravet til lærerne sliter jeg med å se noe annet enn forskrifter og høringer som handler om å bekjempe private aktører.

Statsråd Tonje Brenna [11:04:31]: Det forundrer meg egentlig litt i debatten om de private barnehagene at Fremskrittspartiet, hvis tidligere partinavn er så langt at jeg ikke bruker tid på å gjenta det, ikke er mer opptatt av offentlig pengebruk. Det overrasker meg litt at man ikke er mer opptatt av at penger vi bevilger til barnehager – private som offentlige – ikke jobber for nettopp dem de er bevilget til: ungene våre.

Jeg synes det er underlig at mens det ser ut til å være et ganske bredt flertall i denne sal for at vi gjør tilpasninger i regelverket for de private barnehagene, i lys av at sektoren har endret seg såpass mye som den har siden forrige regelverk ble innført, stritter liksom Fremskrittspartiet imot fordi det er en slags rettighet man har å tjene penger på offentlige velferdstjenester og at private skal kunne ta ut overskudd på overføringer som er ment til ungene.

Jeg tror folk som observerer oss utenfor denne salen, vil være uenig i at det jeg først og fremst har brukt tiden min på, er å gå til krig mot private. Tvert imot viser jeg til spørsmålet jeg svarte på like før representanten gikk på talerstolen, om alle grepene vi gjør for å styrke den offentlige fellesskolen.

Det er ikke en ideologisk kamp. Grunnen til at den offentlige fellesskolen er viktig, er at det er så innmari

smart. Det er innmari smart å ha en felles skole der unger møtes på kryss og tvers av bakgrunn. Det er smart at folk får en bred forståelse av folk som er litt annerledes enn seg selv. Det er smart at det viktigste verktøyet vi har for å gi ungene våre en god start i livet, for å sørge for at de blir gode arbeidstakere og gjengs innbyggere, er tiltak som er i offentlig og politisk kontroll.

Derfor mener jeg at det å bruke krefter på å styrke fellesskolen er et viktig grep for å sikre alle barn reell lik rett til utdanning. Så kommer jeg til å fortsette å si at det er den prioriteringen vi gjør. Vi kommer til å jobbe for å styrke fellesskolen, stanse privatiseringen av skolen og sørge for å gjøre det vi kan for at alle barn skal ha like muligheter til utdanning.

Himanshu Gulati (FrP) [11:06:33]: Jeg registrerer at statsråden ikke svarer på mitt spørsmål om hvilke høringer og forskrifter man har tatt initiativ til som ikke handler om å bekjempe private, men som handler om innholdet.

Men også i går diskuterte vi barnehager her i salen. Representanten Knutsdatter Strand fra Senterpartiet sa i debatten da vi diskuterte pensjonskuttet, at selv om private barnehager har hatt noe høyere tilskudd til pensjoner enn de reelle utgiftene, har det vært en underfinansiering til private barnehager når man ser totalt på alle tilskuddene private barnehager får. Jeg vil spørre statsråden om hun deler denne beskrivelsen.

Så vil jeg legge til et spørsmål: De siste årene har Oslo kommune brukt 600 mill. kr på å kjøpe opp ti private barnehager og gjøre dem kommunale. Også Bergen kommune har kjøpt opp 1 500 barnehageplasser. Er dette noe som statsråden vil anbefale flere kommuner å gjøre, nemlig å bruke flere hundre millioner kroner på å kjøpe opp velfungerende private barnehager for å gjøre dem kommunale?

Statsråd Tonje Brenna [11:07:30]: Jeg deler representanten Strand Knutsdatters syn på at noen av tilskuddene til de private barnehagene ikke treffer godt nok. Tilskuddene til de private barnehagene består av flere elementer, og et av tilskuddene som har vært for høyt, er tilskuddet til dekning av pensjonsutgifter, mens andre kan ha vært for lave. Det illustrerer hvorfor det er helt riktig at vi nå gjør de to tingene jeg tidlig sa at vi kom til å gjøre, både gå igjennom reglene for de private barnehagene og gå igjennom finansieringssystemet. Dette er to ting som opplagt må virke sammen. Målet er at vi skal ha gode barnehager. Vi skal ha bærekraftige barnehager, vi skal sørge for at barnehagene har en bærekraftig økonomi, slik at de kan holde fokus på kvalitet, være stabile over tid og jobbe til det beste for ungene våre.

Så tror jeg at vurderingene som kommunene gjør av hvilke eierformer deres barnehager skal ha, det må kommunene gjøre, men jeg er opptatt av at i den grad vi kan styrke kommunenes mulighet til å påvirke dette, så vil vi gjøre det.

Presidenten: Himanshu Gulati – til oppfølgings-spørsmål.

Himanshu Gulati (FrP) [11:08:35]: Vi var jo så heldige, som jeg nevnte i stad, at vi diskuterte barnehagepolitikk her i går også, og i den debatten tok både Venstre og Høyre opp mulighetene for et nytt barnehageforlik, som jeg opplevde at statsråden ikke var avvisende til. Jeg vil derfor spørre statsråden om hun er åpen for et nytt barnehageforlik, et barnehageforlik 2.0, i Stortinget, men hvor man også kanskje sikrer de to hovedprinsippene som har vært gjeldende i barnehagepolitikken de siste 20 årene, nemlig en form for økonomisk likebehandling av offentlige og private barnehager, og at man også fremover sikrer valgfrihet for foreldrene.

Statsråd Tonje Brenna [11:09:15]: Jeg får sitere meg selv fra i går, siden vi har denne debatten for andre dag på rad, og det er at jeg legger til grunn at alle partier som har et ønske om å diskutere dette, har lest Hurdalsplattformen. Og i den grad man er enig i at det gir oss et grunnlag for noe å snakke om, så er de hjertelig velkommen til å være med og diskutere dette.

Jeg er opptatt av at vi har regler for barnehagene våre som sikrer kvalitet for barna, som gjør det trygt for foreldrene, at de vet – når de overlater det mest dyrebare de har, hver eneste morgen, og henter dem hver ettermiddag – at det er et sted som er trygt og godt, og at vi sørger for at de pengene vi overfører på fellesskapets vegne til de private barnehagene, går til det de skal, nemlig barna, og at vi sørger for å få et oppdatert regelverk som gjør at vi beholder mangfoldet i sektoren, der de små barnehagene, der de ideelle barnehagene, også har livets rett og kan bestå over tid, og at vi stanser det massive oppkjøpet fra de store konsernene som vi har vært vitne til over år. Det bekymrer meg at stadig flere barnehageplasser eies av utenlandske selskaper. Det er ikke slik vi skal drive norsk velferd.

Presidenten: Himanshu Gulati – til oppfølgings-spørsmål.

Himanshu Gulati (FrP) [11:10:16]: Da får jeg omformulere spørsmålet mitt litt: Er prinsippene om en økonomisk likebehandling av offentlige og private barnehager, samt en fremtidig valgfrihet for foreldrene, en del av det Hurdalsplattformen kan omfatte i et nytt barnehageforlik?

Statsråd Tonje Brenna [11:10:33]: Det er det absolutt. Det er ikke et mål for regjeringen at ingen skal ha valgfrihet i valget mellom hvilke barnehager man skal levere barna sine i. De private barnehagene kommer til å bestå, de er helt avgjørende for at vi har det velferds-tilbudet vi har til våre barn. I motsetning til f.eks. på skolesiden eller barnevernssiden, har jo utgangspunktet vært at det er de private som har vært med på å bygge opp hele tjenesten. I politiske diskusjoner om andre temaer, f.eks. om skole, er utgangspunktet at det er et offentlig tilbud, mens private innslag kommer inn og sementer det.

Jeg mener det er et mål at vi har mange ulike barnehager, og de skal være eid av både kommunene og private aktører. Jeg mener det må være et mangfold i sektoren, og det må være mulig for foreldrene å velge. Hvis vi klarer å få til brede enigheter som kan stå seg over tid, er det det aller beste. Det er først og fremst viktig for barna, men også for foreldrenes valgfrihet og mulighet til å ha forutsigbarhet i det barnehagetilbudet de har, der hvor de bor.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:11:46]: På et lite geografisk område i Øst-Ukraina anslår FN at over tre millioner mennesker trenger humanitær hjelp. Etter at Russland annekterte Krim i 2014 og fortsatte krigshandlingene, har tusenvis av mennesker blitt drept og mer enn 1,4 millioner mennesker er blitt internt fordrevet. Jeg har vært ved den såkalte kontaktlinja og sett den enorme nøden for mennesker som ikke har det helt grunnleggende de trenger for å overleve. Kritisk infrastruktur som vannforsyning ødelegges stadig av krigshandlinger. Alle de store humanitære internasjonale organisasjonene er til stede, og utfordringene med å beskytte mennesker og sørge for at de har mat, vann, medisiner og husly er store og økende.

For den forrige regjeringa var det en tydelig politisk prioritering å stille opp for Ukraina, og vi økte den økonomiske støtten med flere hundre millioner kroner da spenningen økte etter at Russland tok Krim og fortsatte krigføringen. Daværende statsminister Solberg besøkte Ukraina i november 2014 med et klart politisk budskap om at hun var der for å støtte den utviklingen det ukrainske folket ønsket for landet, og at Norge skulle gi sitt bidrag til en fredelig og trygg vei videre. Norge sluttet seg også til alle EUs restriktive tiltak mot Russland helt fra begynnelsen. Høyre støtter derfor alle pågående tiltak, og det er bra at regjeringa viderefører den støtten vi startet, men det virker ikke som regjeringa evner å tilpasse seg en dynamisk og stadig mer krevende situasjon.

De siste månedene har spenningsnivået og de humanitære utfordringene igjen økt. FN lanserte responsplanen for 2022 for Ukraina i november. Der ber de om

1,7 mrd. kr bare for å nå de 1,8 millioner mest sårbare og utsatte menneskene. Så langt har Norges respons vært en svært beskjeden økning i den humanitære støtten på 4,5 mill. kr.

Hvorfor signaliserer ikke Norge økt humanitær støtte, som FN ber om til Ukraina i denne situasjonen?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [11:13:51]: Situasjonen rundt Ukraina er meget alvorlig, og jeg er glad for at lederen av utenriks- og forsvarskomiteen tar opp dette spørsmålet i Stortinget nå.

I denne situasjonen er det usedvanlig viktig at vi koordinerer oss med andre allierte. Derfor har det vært viktig i vår kommunikasjon med Russland, og det har også vært viktig i oppfølgingen av denne saken – også når det gjelder støtte til Ukraina. Jeg opplever at det i NATO er veldig stor forståelse for den linjen som Norge velger, og det er at vår oppgave militært nå er å passe på våre egne nærområder – følge med og være årvåkne om noe skulle skje.

Så er det klart at Norge er av de landene som har hatt en stor støtte til Ukraina gjennom de siste årene – 2 mrd. kr siden 2014 – og det er klart at det vil bli aktuelt også å øke det humanitære bidraget til Ukraina. Hvor mye det skal være, skal vi komme tilbake til.

Jeg hadde invitert min ukrainske kollega til Norge, men han måtte – som veldig mange må i disse dager – avlyse sitt besøk i Norge den 21. januar. Vi har planer om å møtes med det første og diskutere hvordan vi kan vise solidaritet med Ukraina.

Det vi derimot ikke kan imøtekomme, er kravet som Unge Høyre fremmet i går – å komme med våpenhjelp til Ukraina. Det er det så vidt jeg forstår ingen partier på Stortinget som støtter. Det var nettopp dette kravet den ukrainske ambassadøren fremmet i sitt intervju med TV 2 for ikke så lenge siden. Den typen bidrag vil ikke være aktuelt å komme med for Norge, men jeg vil gjerne diskutere med ukrainske myndigheter hvordan vi kan vise solidaritet i en veldig krevende situasjon for hele det ukrainske folk.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:15:36]: Det er, som utenriksministeren sier, ingen partier på Stortinget som – meg bekjent, iallfall – støtter at Norge skal endre sitt eksportkontrollregelverk og kunne eksportere våpen eller ammunisjon til Ukraina.

Men én måte å vise solidaritet på, som flere av våre nærmeste allierte og partnere har klart å gjøre, er å ta stadig nye initiativer for å vise politisk støtte til Ukrainas suverenitet og territorielle integritet. Blant annet lanserte nettopp Storbritannia, USA, Sverige, Sveits og Canada The Partnership Fund for a Resilient Ukraine, for å styrke Ukrainas rett til å velge sin egen framtid. Sverige bidrar med 50 mill. kr, og utenriksminister Ann Linde sa i en pressemelding på torsdag at Sverige fortsetter å vise sin

urokkelige solidaritet med og omfattende støtte til Ukraina i en urolig situasjon. Britene bidrar med 1 mrd. kr.

Den norske regjeringa sitter altså på gjerdet og har verken blitt med på noe initiativ eller tatt noen egne initiativer. Hvorfor velger regjeringa ikke å ta lignende initiativer eller være med på initiativer som våre nærmeste allierte og nærstående land tar?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [11:16:39]: Jeg stiller meg helt uforstående til den beskrivelsen som representanten kommer med. Jeg mener at vi er meget godt koordinert med alle våre NATO-allierte i denne situasjonen som vi nå står oppe i. Det er litt for alvorlig til at Høyre nå skal forsøke å slå politisk mynt på denne alvorlige situasjonen. I denne situasjonen mener jeg det er absolutt nødvendig å uttrykke alliert samhold og samhold med det ukrainske folk, og vi vil vurdere ulike tiltak som ukrainske myndigheter eventuelt kommer med. Det vil jeg diskutere når jeg har kontakt med min ukrainske kollega.

Men å komme med forslag som ikke er godt nok begrunnet, mener jeg vil skade situasjonen. Det vi har vært opptatt av fra norsk side, er å støtte ukrainsk sivilsamfunn, og noe av det viktigste vi kan gjøre i kampen for Ukrainas selvstendighet, er å støtte ukrainsk demokrati og støtte antikorrupsjonsarbeid. Det er et arbeid vi vil fortsette med i tida som kommer.

Presidenten: Ine Eriksen Søreide – til oppfølgings-spørsmål.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:17:40]: Våre nærmeste allierte og partnere mente åpenbart at det var godt begrunnet å gi økt støtte til Ukraina, nettopp for å støtte demokratiet. Det er flere NATO-land som nå snakker om å styrke sin tilstedeværelse i østlige medlemsland, eller som rent faktisk gjør det, for å vise veldig tydelig at NATO tar alliertes sikkerhet på alvor i en situasjon hvor Russland fortsetter med uprovosert aggresjon mot Ukraina. Jens Stoltenberg har vært veldig tydelig på at det er viktig for å vise at NATO vil beskytte alle alliansens medlemsland. Vi er jo til stede i Litauen og har vært det lenge, og det er bra at det fortsetter.

Men statsministeren sa til NRK den 24. januar at «det er helt uaktuelt» for Norge å bidra til den forsterkede NATO-tilstedeværelsen i øst. Videre sa han:

«Nå er det et ansvar på begge sider om å la klokke tale få dominere, og ikke la det bli en opptrapping med tolkninger av «hvor mange styrker som kommer hvor»»

Er det regjeringas holdning at det NATO og våre allierte nå gjør, er en «opptrapping»?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [11:18:42]: Nei, det er det ikke. Det som er viktig for Norge, er at vi skal drive både beroligelse og en troverdig avskrekking, og den troverdige avskrekkingen bygger vi bl.a. gjennom en stor militær øvelse som vi skal arrangere nå i vinter. Der vil allierte fartøyer og militære kapasiteter bidra i stort monn, og det mener jeg er en veldig viktig oppgave for oss nå.

Jeg hadde møte med NATOs visegeneralsekretær tidligere denne uka, og jeg opplever at det er stor forståelse for den linja som Norge velger. Og den linja vi velger, er at vi har et spesielt ansvar for å følge med i nord. Det er vår oppgave i NATO. Norge er NATO i nord, og i en ansent sikkerhetspolitisk situasjon vil det forbli vår oppgave.

Jeg er veldig tilhenger av de soldatene som vi har stasjonert i Litauen, vi har god erfaring med det. Så vil vi selvfølgelig vurdere situasjonen fortløpende for å se om det er behov for å styrke dette fra norsk side.

Presidenten: Rasmus Hansson – til oppfølgings-spørsmål.

Rasmus Hansson (MDG) [11:19:58]: Norge, både denne og forrige regjering, er prisverdig klar i sin kritikk av Russlands trusler mot naboland og også overgrep mot menneskerettigheter i eget land, samtidig som vi ikke lar det komme i veien for å arbeide for en god og fredsskapende dialog med Russland. Et annet land som undertrykker mennesker innenfor sine egne grenser og truer land rundt seg, er Kina, men med Kina har vi underskrevet en avtale, en normaliseringsavtale, hvor vi som nasjon forplikter oss til å frasi oss ytringsfriheten og muligheten til å kritisere Kina for ting Kina ikke har lyst til å bli kritisert for.

Dette er to veldig forskjellige tilnærminger til samme type problem. Vi reiser en interpellasjon om dette til utenriksministeren til uken, men nå lurer vi på et bitte lite eksempel: Norske utøvere ble ønsket velkommen i Beijing med trusler mot sin ytringsfrihet av vertskapet. Vil utenriksministeren ta opp dette med sitt kinesiske vertskap når hun kommer på besøk til dem i Beijing?

Presidenten: Presidenten vil belyse at det ikke er noen sammenheng mellom hovedspørsmålet og oppfølgings-spørsmålet, men utenriksminister Huitfeldt, vær så god.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [11:21:15]: Nå er det vel relativt kjent at mitt møte med den kinesiske utenriksministeren, som jeg skulle ha i forbindelse med De olympiske leker, ble avlyst. Men jeg vil jo si at det representanten legger til grunn av norsk Kina-politikk, rett og slett er feil. Vi kan ta opp de spørsmål vi mener er nødvendig. Det har jeg gjort hver gang jeg har møtt

representanter for kinesiske myndigheter. Jeg har ikke ment at det ligger noen bånd på meg, andre representanter for regjeringen eller andre stortingsrepresentanter i vår omgang med Kina.

Jeg mener det er helt naturlig at norske utøvere har ytringsfrihet uansett hvor de er. Det er regjeringens linje. Jeg syns ikke det tjener hensikten, som sikkert er å fremme menneskerettigheter, å si at Norge er pålagt restriksjoner på hva vi kan si i våre samtaler og samkvem med Kina, for det ligger ikke den type begrensninger som representanten her er inne på.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme.

Sak nr. 2 [11:22:16]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 3, fra representanten Mahmoud Farahmand til finansministeren, er overført til kommunal- og distriktsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 5, fra representanten Ingjerd Schou til utviklingsministeren, må utsettes til neste spørretime da statsråden har sykdomsforfall.

Spørsmål 10, fra representanten Ingvild Wetrhus Thorsvik til barne og familieministeren, må utsettes til neste spørretime da statsråden har sykdomsforfall.

Spørsmål 12, fra representanten Marius Arion Nilsen til olje- og energiministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 13, fra representanten Bård Hoksrud til helse- og omsorgsministeren, må utsettes til neste spørretime da statsråden er bortreist.

Spørsmål 14, fra representanten André N. Skjelstad til næringsministeren, er overført til landbruks- og matministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 16, fra representanten Rasmus Hansson til næringsministeren, er overført til fiskeri- og havministeren som rette vedkommende. Spørsmålet blir etter anmodning fra fiskeri- og havministeren flyttet og besvart etter spørsmål 4, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 20, fra representanten Une Bastholm til justis- og beredskapsministeren, vil bli tatt opp av representanten Kristoffer Robin Haug.

Spørsmål 1

Fra representanten Hans Andreas Limi til finansministeren:

«I regjeringens arbeid med veikart for grønne industriprosjekter er det en målsetting å mobilisere mest mulig privat kapital til et grønt industriløft.

Hvordan bidrar en betydelig økt skattebyrde for privat sektor i statsbudsjettet for 2022 til å sikre mer privat kapital til grønne industrier?»

Presidenten: Hans Andreas Limi er ikke til stede. Da går vi videre til neste spørsmål.

Spørsmål 2

Roy Steffensen (FrP) [11:22:54]: «Er finansministeren enig i representanten Pollestad's uttalelse i Dagsnytt 18 mandag 31. januar om at en bensinpris på 20 kr er for høy?»

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:23:10]: Jeg er enig med min partikollega Pollestad i at 20 kr per liter er en høy bensinpris i 2021–2022, og jeg har forståelse for at det gjør det vanskeligere i hverdagen for dem som er avhengig av bilen. Nettopp av den grunn var det at denne regjeringen i vårt tilleggsnummer avlyste avgiftshoppet til Erna Solbergs regjering. Det budsjettet vi fikk på bordet fra forrige regjering, en regjering som Fremskrittspartiet støttet opp under, ville betydd en prisøkning på bensin og diesel på henholdsvis 48 og 42 øre per liter. I budsjettavtalen reduserte vi drivstoffavgiftene, mest på biodrivstoff. Sammenliknet med Solberg-regjeringens forslag bidro dette til 22 øre per liter lavere bensinpris og 25 øre per liter lavere dieselpriis.

Økningen i prisen nå er hovedsakelig knyttet til andre årsaker enn denne regjeringens avgiftspolitik. Økningen er hovedsakelig knyttet til markedet og råvareprisene og i det siste også valutapriser. Vi merker også at prisene nå kan svinge flere kroner på kort tid, akkurat nå mellom 17 og 20 kr, dette til tross for at avgiftene er konstante.

I denne sammenheng er det også viktig å minne om at denne regjeringen fører en annen avgiftspolitik enn den forrige. For denne regjeringen er det et mål å redusere avgiftene for vanlige folk. I Hurdalsplattformen står det at regjeringen vil « redusere avgifter som rammer folk flest, som for eksempel elavgift » – som vi har diskutert tidligere i dag, som vi reduserte med ca. 47 pst. inneværende måned – « og drivstoffavgifter ».

Avslutningsvis vil jeg derfor igjen svare ja på spørsmålet om jeg er enig med Pollestad i at prisen på drivstoff nå er høy, for olje- og gassprisene er høye, og drivstoffprisene er også høye. Heldigvis har jeg en god lokal bensinstasjon som er flink til å holde prisen ganske lav, så jeg er nøye på å fylle de dagene den er lavest – på min helt utmerkede Amarok, som tusler og går på god diesel.

Derfor er jeg glad for at vi har fått en ny regjering, som ikke øker drivstoffavgiftene så mye som forrige regjering ønsket, fordi vi ser litt mer hvordan hverdagen til folk er.

Roy Steffensen (FrP) [11:25:25]: Jeg takker for svaret. Jeg skal gjøre dette kort og enkelt. Grunnen til at jeg sendte inn spørsmålet, var at forrige uke spurte stortingsrepresentant Terje Halleland om bensinavgiften hadde gått opp eller ned fra 2021 til 2022. Da valgte statsråden bare å henvise til regjeringen Solbergs foreslåtte statsbudsjett for 2022 og forholdt seg ikke til det som faktisk var blitt spurt om. Derfor spør jeg på ny: Har bensin- og dieselavgiften gått opp fra 2021 til 2022 – altså ikke målt mot regjeringen Solberg, men i forhold til det bilistene faktisk betalte i bensin- og dieselavgift i 2021?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:26:04]: I stad var representanten opptatt av sånne mafiabilder, så jeg tenkte jeg skulle si at han drømte om å være skuespiller i en mafiafilm. Nå virker det som om den store skurken i Steffensens dramaturgi må være regjeringen Solberg, så han må ikke snakke om den, for det den kom med, var den absolutt verst tenkelige løsning. Derfor er det godt at det ikke ble den regjeringen som Fremskrittspartiet ønsket i hvert fall, som ønsket et mye høyere avgiftsnivå. Vi har et lavere avgiftsnivå, og så er det mange elementer i drivstoffavgiftene, f.eks. innblandet biodiesel, bioetanol – de elementene. Hvis jeg ikke husker helt feil, er det 57 øre og 43 øre lavere på de elementene. Andre elementer går litt opp, og i sum er det litt høyere avgift i år. Men det er ikke der den store prisdifferansen ligger, for den ligger i råvarepriser og valutapriser. Og en vanlig bilist som er avhengig av bil i hverdagen, vil oppleve at det samlede skatte- og avgiftsnivået går ned på grunn av andre grep, f.eks. styrking av pendlerfradraget.

Roy Steffensen (FrP) [11:27:12]: Takk for svaret og for bekreftelsen på at bensinavgiften faktisk gikk opp.

I Dagsnytt 18 forrige uke og Nettavisen denne uka er også representanten Pollestad tydelig på at bensinavgiften skal ned i året som kommer. En av driverne til at bensinprisen stiger, er økt CO₂-avgift, og når en snakker om skurker, så hadde jo regjeringen Solberg lagt opp til en kraftig økning av CO₂-avgiften. Det hadde aldri Fremskrittspartiet akseptert, men regjeringen Støre valgte å fortsette med den avgiftsøkningen som Solberg-regjeringen hadde lagt opp til, og har i sin plattform sagt at de skal øke CO₂-avgiften til 2 000 kr per tonn innen 2030. Da må det kraftfull kompensasjon til for at det faktisk skal bli en nedgang i bensinavgiften. Kan statsråden garantere at bensinavgiften, til tross for økning i bensinav-

giften i 2022, skal ned ved framtidige budsjetter – altså reduseres, kuttes, i årene som kommer?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:28:10]: Vi gjorde jo grep. Solberg-regjeringen gjorde sitt grep, og så gjorde vi grep for å kompensere for en økning i CO₂-avgiften ved å kutte i veibruksavgiften både på vanlig diesel og bensin i forhold til det som Solberg hadde foreslått, og ikke minst på biodiesel og bioetanol, som har blitt en stadig større del av bensin- og dieselblandingen. Vi gjorde også ting i tillegg som en ikke ser på pumpeprisen, men som betyr noe for meg som bilist. Vi satte ned trafikkforsikringsavgiften, som gjør at kostnadene med å ha bil går ned. Også for dem som er avhengig av bil i hverdagen, f.eks. ved reise til jobb, vil for de aller fleste skatte- og avgiftsnivået gå ned ved bruk av bil, på grunn av at det blir så mye bedre pendlerfradrag for dem som pendler langt. Her har en gjort mange grep, så mange vil oppleve at totalkostnaden avgiftsmessig og skattemessig vil bli lavere. Men på grunn av høyere bensin- og dieselpriiser var det enda godt at vi fikk gjort det vi gjorde, i hvert fall på pendlerfradrag.

Spørsmål 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Mahmoud Farahmand til finansministeren, er overført til kommunal- og distriktsministeren som rette vedkommende.

Mahmoud Farahmand (H) [11:29:28]: Først og fremst vil jeg takke statsråden for å ta seg tid til å komme hit og svare på spørsmålet i en travel hverdag. Spørsmålet er: «Finansministeren har ved flere anledninger vært ute og bekreftet at staten skal ta regningen for alle fylker som ønsker å bli oppløst, og samtidig har statsråd Bjørn Arild Gram sagt at det kun er de tvangssammenslåtte fylkene som vil få dekt kostnadene.

Kan statsråden svare på om det er de tvangssammenslåtte som vil få sine kostnader dekt, eller om det gjelder alle fylker som søker om en oppløsning?»

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Bjørn Arild Gram [11:30:02]: Regjeringen vil legge til rette for at tvangssammenslåtte fylkeskommuner som sender søknad etter vedtak i fylkestinget, skal kunne deles. Med «tvangssammenslåtte» forstås fylkeskommuner som Stortinget i 2017 vedtok å slå sammen, til tross for at ett eller flere av de involverte fylkestingene hadde fattet vedtak om at de ikke ønsket sammenslåing.

Prosesen som regjeringen nå har lagt opp til, innebærer at tvangssammenslåtte fylkeskommuner innen 1. mars kan sende søknad til departementet om deling. En søknad om deling skal være begrunnet, og rammene for utredningene er gjort rede for i informasjonsbrev av 12. november 2021 til de tvangssammenslåtte fylkeskommunene. Flere fylkeskommuner utreder nå om de skal deles.

Etter at departementet har mottatt fylkeskommunenes utredning og søknad om deling, vil departementet forberede en proposisjon som skal legges fram for Stortinget. Proposisjonen skal inneholde forslag til vedtak om deling av de aktuelle fylkeskommunene, herunder forslag til nye fylkeskommunegrenser.

Det er ikke regler i inndelingsloven om kompensasjon fra staten for engangskostnader ved deling av en kommune eller fylkeskommune. Men regjeringen har tatt initiativ til at tvangssammenslåtte kommuner og fylkeskommuner skal kunne deles, hvis de selv ønsker dette. Når det gjelder ev. kostnader knyttet til deling av tvangssammenslåtte fylkeskommuner, har regjeringen tidligere meldt at vi vil bidra økonomisk på en avtalt og egnet måte. Vi vil gi fylkeskommunene anledning til å få dekket de direkte kostnadene som er absolutt nødvendige, og vi vil legge betydelig vekt på nøkternhet i ressursbruken.

Jeg mener det er riktig og viktig å stille opp for fylkeskommunene slik at delingskostnadene ikke vil gå ut over tilbudet til innbyggerne, også siden Stortinget gjennom sine vedtak i 2017 slo sammen fylkeskommuner som selv ikke ønsket det, med tvang – og heller ikke fulgte opp med tilstrekkelig finansiering.

Prosesen regjeringen har lagt opp til, gjelder for tvangssammenslåtte fylkeskommuner. Jeg kjenner ikke til at fylkeskommuner som ikke er tvangssammenslått, utreder deling.

Mahmoud Farahmand (H) [11:32:00]: Jeg takker statsråden for svaret.

Nå kommer jeg fra Vestfold og Telemark, og man kan diskutere hvorvidt det fylket er tvangssammenslått eller ikke. Opplevelsen, iallfall i fylkestingene, er at det var et frivillig ekteskap.

Basert på det statsråden sier, er det slik at de tvangssammenslåtte – basert på den definisjonen som er levert her – vil få dekket kostnadene. Men det vil da bety at Vestfold og Telemark mest sannsynlig ikke får dette dekket, og de behandler i dag – slik som situasjonen er – en oppløsning. Da blir spørsmålet mitt: Hvorfor skal ikke de som ikke er tvangssammenslått, få dekket utgiftene? Det vil jo like fullt gå ut over tjenestetilbudet dersom disse kostnadene skal tas over det vanlige fylkeskommunale budsjettet.

Statsråd Bjørn Arild Gram [11:32:44]: Her tror jeg det må være en misforståelse, for Vestfold og Telemark fylkeskommune er en av de fire fylkeskommunene som har fått brev fra Kommunal- og distriktsdepartementet om tilrettelegging for en prosess for dem som er definert som tvangssammenslått, og de vil da være omfattet av ordningen med kompensasjon for delingskostnader.

Mahmoud Farahmand (H) [11:33:06]: Det er nokså interessant, for det er fortsatt noe uklarhet rundt det. Når man da stiller disse spørsmålene, ikke bare til statsråden, er det slik at man ikke får klare svar. Men om man nå engang skal dekke dette, er det nokså klart at de årlige driftskostnadene for disse nye, oppdelte fylkene vil bli høyere enn dagens driftsutgifter. I tidligere debatter med finansministeren har det vært klart at man ikke ønsker å øke skattene, og ei heller øke oljepengebruken – noe jeg personlig er enig i. Men da er spørsmålet: Hvordan skal man finne inndekning til de årlige, økte driftsutgiftene?

Statsråd Bjørn Arild Gram [11:33:48]: Jeg kan ikke forstå at det er noen uklarhet om hvorvidt Vestfold og Telemark skal få dekket sine delingskostnader, på linje med andre tvangssammenslåtte fylkeskommuner. Så hvis representanten er i tvil om det, vil jeg i hvert fall slå fast helt entydig nå at Vestfold og Telemark er omfattet av den ordningen og vil få mulighet til å sende en søknad om det.

Når det gjelder de generelle kostnadene med finansiering av det, er det en budsjettprioriteringssak som følger de normale budsjettprosedyrene. Det er noe vi må komme tilbake til i budsjettsammenheng.

Spørsmål 4

Olve Grotle (H) [11:34:46]: «Sjømatrådet og Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering er statlege aksjeselskap. Dei er eigde av Nærings- og fiskeridepartementet, men blir begge finansierte fullt ut gjennom avgift på eksport av norsk sjømat. Det er derfor viktig at næringa sjølv er representert i styra i selskapa, og dertil får høve til å påverke samansetninga før styra blir oppnemnde av departementet. Den førre regjeringa tok initiativ til å rådføre seg med næringa sine organisasjonar før oppnemning av nye styre.

Vil statsråden følge opp dette og rådføre seg med organisasjonane?»

Statsråd Bjørnar Skjæran [11:35:23]: Svaret er ja.

Staten ved Nærings- og fiskeridepartementet eier 100 pst. av Norges sjømatråd AS og Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering AS, FHF. En av

de viktigste oppgavene for staten som eier er å sørge for at selskapene har kompetente og velfungerende styrever. Styremedlemmer i Sjømatrådet og FHF velges på generalforsamlingen, som er staten ved Nærings- og fiskeridepartementet.

I fiskeeksportloven står det at styret i Sjømatrådet skal være representativt for fiskeri- og havbruksnæringen, det samme er gjentatt i selskapets vedtekter. I den tilhørende forskriften står det at foretak og organisasjoner i næringen kan fremme forslag til departementet om kandidater til styret. Nærings- og fiskeridepartementet har som rutine å innhente forslag fra næringsorganisasjoner i forkant av styrevalg. For FHF er det nedfelt i forskriften til loven som ligger til grunn for opprettelsen av FHF, og i selskapets vedtekter, at det skal innhentes forslag til styremedlemmer fra fiskeri- og havbruksnæringen, og at det skal være kompetanse fra næringen i styret for selskapet. Flere av medlemmene i styrene i dag er utnevnt etter forslag fra organisasjonene. Styremedlemmene representerer imidlertid ikke organisasjonene de er foreslått av, de svarer overfor meg, som er konstitusjonelt ansvarlig for selskapene.

Det er svært viktig at det er god kompetanse om fiskeri- og havbruksnæringen i styrene i de to selskapene, og det er tilfellet i dag. Blant styremedlemmene i Sjømatrådet har samtlige erfaring fra fiskeri- og havbruksnæringen på ett eller flere vis, som virksomhetseiere, gjennom arbeid i sjømatnæringsbedrifter, ved erfaring fra styrerommet eller ved politisk erfaring. Erfaringen er f.eks. fra fangstledd eller oppdrett.

Sjømatnæringen har også stor innflytelse på Sjømatrådets virksomhet gjennom deltakelse i markedsgruppene for de ulike produktkategoriene.

De sentrale næringsorganisasjonene har kommet med innspill til medlemmer i det sittende styret for FHF, og det er lagt vekt på at det skal være god kompetanse fra næringen i styret. Alle medlemmene i styret for FHF har en forankring i fiskeri- og havbruksnæringen.

Samtlige styremedlemmer i Sjømatrådet og FHF er valgt til ordinær generalforsamling i 2023. De står altså ikke på valg til ordinær generalforsamling i år.

Olve Grotle (H) [11:37:59]: Eg er fornøgd med svaret frå statsråden, eit eintydig ja, grunngeve på den måten han gjorde.

Spørsmål 16

Frå representanten Rasmus Hansson til næringsministeren:

«Vardø er værhardt. Fiskebåter som ligger til kai, blir ødelagt av værrets herjinger. Dette legger vesentlige begrensninger på Vardøs mulighet til å styrke kystfisket

som samfunnet er helt avhengig av. Derfor har politikere fra alle partier i Vardø kommune kjempet for ny ytre molo i lang tid. Moloen er inne i Nasjonal transportplan 2022–2033. Moloen er ferdigprosjektert og områdene ferdigregulert.

Kan statsråden garantere at arbeidet med ytre molo i Vardø blir igangsatt i løpet av 2022?»

Presidenten: Dette spørsmålet er overført til fiskeri- og havbruksministeren som rette vedkomande. Spørsmålet fell bort då spørjaren ikkje er til stades.

Spørsmål 5

Frå representanten Ingjerd Schou til utviklingsministeren:

«Under Noradkonferansen 25. januar i år, annonserte utviklingsministeren en stor satsing på matsikkerhet fremover fra regjeringens side. Men hun konkretiserte ikke hva satsingen vil bestå i.

Kan statsråden forklare dette litt nærmere?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsett til neste spørjetime då statsråden har sjukdomsforfall.

Spørsmål 6

Lene Westgaard-Halle (H) [11:38:50]: «I år har Norge formannskapet i Nordisk ministerråd. Den nordiske dimensjonen er blant de viktigste for Norge innen områder som transport, klima, kultur og næringsliv. Den siste tiden har vi sett store sikkerhetspolitiske spenninger i våre nærområder, tydeligst og mest akutt ved russisk styrkemobilisering på grensen mot Ukraina.

I lys av denne utviklingen, akter regjeringen å benytte Norges formannskap til å løfte sikkerhetspolitisk samarbeid i Norden og med Baltikum?»

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [11:39:24]: Vi i Norden deler grunnleggende verdier og interesser. Vi har et felles ønske om å bidra til en verden hvor rett går foran makt, og hvor vi finner løsninger gjennom samarbeid og diplomatiske kanaler. De nordiske landene har ulike tilknytninger til både NATO og EU, men gjennom det nordiske samarbeidet kan vi gjøre noe veldig viktig, nemlig å informere hverandre og supplere hverandre. I år har Norge formannskapet både i Nordisk ministerråd og i det nordiske utenrikspolitiske samarbeidet N5, og i det nordiske forsvarssamarbeidet NORDEFECO. I Nordisk ministerråd skal vi bidra til å realisere Visjon 2030 om at Norden skal bli verdens mest bærekraftige region. Vi har fokus på et grønt, konkurransedyktig og

sosialt bærekraftig Norden. Her er det samarbeidsminister Tinnereim som har lederansvaret.

I den gruppa som heter N5, som er alle de fem nordiske utenriksministre, har vi tre formannskapsprioriteringer. Det ene er multilateralisme, som er under press i mange deler av verden, og rettsstat og demokrati i Europa, som vi også har sett, og også grønt diplomati. I tillegg står europeisk sikkerhet høyt på dagsordenen. Vi er vitne til økt spenning og uro i Nordens nærområder, og det er ingen tvil om at situasjonen i Russland, Ukraina og Hviterussland skaper en stadig mer krevende sikkerhetspolitisk situasjon som påvirker både Norden og Europa. Vi opplever endrede sikkerhetspolitiske omgivelser og et mer selvhevdende Russland. Det har ført til en mer sammenfallende forståelse blant de nordiske landene av de sikkerhetspolitiske utfordringene vi står overfor, og dette er relativt nytt. Økt russisk aktivitet i og ved Ukraina understreker også betydningen av NATO. Det er derfor positivt at både Sverige og Finland de siste årene har styrket sitt samarbeid med NATO.

Jeg er glad for at vi kan diskutere sikkerhetspolitiske utfordringer i nordisk krets på en åpen og tillitsfull måte, på tvers av organisasjonstilhørighet og allianser. Det gjør vi også jevnlig med de baltiske landene, bl.a. i det nordisk-baltiske samarbeidet, som ikke heter N5, men som vi kaller NB8, altså nordisk-baltisk åtte. I det nordiske N5-formannskapet ønsker jeg å luften diskusjonen om hvordan vi kan bidra til å redusere sikkerhetspolitiske spenninger i Europa. Vi må gjøre det vi kan for at konflikter i våre nærområder løses gjennom diplomatiske kanaler. Det er forsvarsministeren som har ansvaret for formannskapet i det nordiske forsvarssamarbeidet NORDEFECO. Det samarbeidet er i god utvikling, også utenfor NORDEFECO-rammen. Det gir også merverdi til de nordiske landenes relasjoner til NATO, EU og FN.

Lene Westgaard-Halle (H) [11:42:26]: Jeg er veldig glad for at utenriksministeren også deler den oppfatningen at de nordiske landene nå i denne situasjonen kanskje står enda nærmere hverandre enn tidligere, og et samlet storting har jo i tidligere meldinger om nordisk samarbeid uttrykt nettopp et ønske om å stå samlet i Norden om sikkerhetsutfordringer og vært tydelig på det, og disse spørsmålene er jo i dag mer aktuelle enn på lenge. Men det fremstår nå som om nabolandene våre er litt mer på ballen enn det Norge er, så har regjeringen til hensikt å legge til rette for å intensivere det sikkerhetspolitiske samarbeidet mellom Norden og Baltikum i inneværende år?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [11:43:05]: Den sikkerhetspolitiske situasjonen tilsier jo at vi bør gjøre det, og at vi gjør det. Jeg reiste nylig til Finland, fordi de er i en veldig spesiell situasjon med sin lange

grense mot Russland, og det er viktig for oss nå å koordinere med dem. Så når jeg har møter i NATO-sammenheng, så informerer vi og spør Sverige og Finland om hva som er viktig for dem at vi tar opp.

Så det er klart at når vi er under press, og våre verdier er under press, og hvor ett land tar til orde for å bruke virkemidler som ikke er akseptert innenfor folkerettens rammer, så bringer det oss i Norden og Baltikum enda tettere sammen enn før. Og det gjenspeiler jo den dagsordenen vi har i disse møtene, både i det nordiske samarbeidet og i det nordisk-baltiske samarbeidet.

Lene Westgaard-Halle (H) [11:44:00]: Jeg synes det er interessant at utenriksministeren sier det, for mens NATO øker sine militære stillinger i grenseområdene mot Russland, så sier jo vi i Norge at det ikke er aktuelt. Støre sa, som det ble nevnt tidligere i dag, i januar i år til NRK at vi må passe på områdene i nord. Det er jeg for så vidt helt enig i, og det er jo Stortinget også enig i, at nordområdene er Norges viktigste sikkerhetspolitiske ansvarsområde. Men de andre nordiske landene viste jo i dag en intensjon om å trappe opp sin militære tilstedeværelse i Baltikum, mens regjeringen ikke gir noen slike signaler på vegne av Norge. Så hvilken posisjon har Norden og Baltikum i regjeringens syn på norsk sikkerhetspolitikk?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [11:44:48]: Det som er viktig når vi har militærøvelser i dag, sammenlignet med for en del år siden, er at Finland og Sverige er veldig tett integrert, og at vi deltar i et sikkerhetspolitisk og forsvarspolitisk samarbeid med dem som styrker oss som enhet i en sårbar region. Vi vil selvfølgelig vurdere situasjonen fortløpende når det gjelder styrker til Baltikum, og det er jo ikke aktuelt for oss på noen som helst slags måte å si at det vil vi ikke gjøre, som et prinsipielt standpunkt. Men akkurat nå er det viktig at vi prioriterer våre havområder i nord, som er store, og som foreløpig har lav spenning, men hvor vi må være årvåkne. Og jeg opplever at det er stor forståelse i NATO for at vi inntar den rollen i den anspente sikkerhetspolitiske situasjonen som vi nå er midt oppe i.

Spørsmål 7

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:45:55]: «I pressemeldingen fra Utenriksdepartementet etter at samtalen med Taliban var avsluttet, ble det trukket frem to forhold som gjorde besøket vellykket. Det første var dialogen mellom Taliban og menneskerettsforkjemperne fra Afghanistan som utenriksministeren håpet ville fortsette, og det andre var at vestlige land fikk stilt tydelige krav til Taliban. Dette er svært lite konkret.

Foreligger det noen konkrete resultater fra samtale- ne, avtaler som er inngått, og løfter som har blitt gitt?»

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [11:46:26]: Å inngå konkrete avtaler sto ikke på agendaen. Det har vi vært tydelige på i all vår kommunikasjon om disse samtalene. Vi og våre nære allierte har hele veien hatt nøkterne forventninger til raske resultater fra Oslo-møtene. Målet med samtale- ne var å bringe afghanere sammen for å diskutere akutte humanitære spørsmål og menneskerettighets- spørsmål. Vi ønsket å tydeliggjøre afghanske og internasjonale krav overfor Taliban. Det lyktes vi med.

For første gang etter maktovertagelsen godtok Taliban å ha en grundig politisk diskusjon med kvinneakti- vister og andre meningsbærere i det afghanske samfun- net. Ansikt til ansikt på et trygt sted fikk de en tydelig be- skjedd. Legitimitet kommer fra afghanerne selv. Det kre- ver forsoning og et mer inkluderende styresett enn det vi ser i dag.

Under samtale- ne stilte vi målbare krav til Taliban om rett til utdanning og om inkluderende prosesser. Vi vil følge med på hva de faktisk foretar seg. Ballen ligger hos Taliban. At deltagerne på møtet ble enige om et sluttkommuniké, var positivt. I Oslo uttrykte Taliban klart at de vil åpne skoler for alle jenter i Afghanistan når det afghanske skoleåret begynner i mars. Det er et viktig løfte til hundretusener av jenter og kvinner i Afghani- stan, men de må vise i praksis at de innfrir. Det nytter ikke å si én ting på møtene i Oslo og ikke følge opp når de kommer hjem.

Soria Moria-samtale- ne har også lettet kontakten mellom Taliban og vestlige land. Det er viktig ikke minst for å løse de akutte humanitære utfordringene. Vi må fortsette å utfordre dem som reelt styrer i Afghanistan, og det er Taliban enten vi liker det eller ikke.

I møtene drøftet vi også med Taliban hvilke tekniske og politiske grep de forventes å ta for å få mer støtte til humanitær hjelp, helse og skole – støtte som vil bli kan- nalisert via Verdensbankens fond, FN-systemet og frivil- lige organisasjoner. Vi tok også opp betydningen av de humanitære prinsippene og at de må respekteres, og at alle sivile, inkludert barn, blir beskyttet mot vold og overgrep.

Vi er realistiske. Vi tror ikke på noen raske løsninger på situasjonen. Vi endrer ikke situasjonen i Afghanistan med noen dagers samtale, men det er en begynnelse. Forsoning mellom afghanerne vil ta tid, og mulighet for økt vestlig engasjement med Taliban vil ta tid. Vi er av- hengig av at langt flere møter i tiden som kommer, enn de som var i Oslo.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:49:39]: For at Taliban skal forstå hva vi protesterer mot, altså tydelig-

gjøringen, trenger man ikke å bringe dem til Norge. Det tror jeg de har forstått for lenge siden. Det er ikke slik at man må snakke med djevelen for å fortelle djevelen at man ikke er særlig glad i deres budskap.

Statsråden sa etter hvert at det var konkrete mål, om kvinner og utdanning. Jeg har hele statementet her. Det står: «Welcomed updates ...», «Listened carefully and with concern ...», «Thanked Norway ...», «Urged the Tali- ban ...», «Raised the importance ...», «Noted with grave concern ...», «Reaffirmed our expectation ...», «Made clear that their meetings with the Taliban in no way im- plied any sense of ...», bla, bla, bla.

Det er det som står her – ingen forpliktelser overho- det. Ingenting kom ut av dette møtet. Vil det bli stilt kon- krete krav dersom hjelpeorganisasjoner igjen starter med å hjelpe afghanerne – dersom Taliban fortsetter å henret- te, fortsetter å lemleste folk, fortsetter å skyldte på kvinner som blir voldtatt? Vil vi da slutte med tiltakene?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [11:50:46]: Det er litt uklart hva slags type støtte representanten nå snakker om. Er det snakk om humanitær hjelp, er det basert på humanitære prinsipper, uavhengig av styre- sett. Det er for at folk skal få mat og medisiner. Det som er viktig for oss, er at det ikke er Taliban som skal få lov til å dele ut den humanitære hjelpen, men at det må være organisasjoner som deler ut til alle utfra humani- tære prinsipper, uavhengig av deres politiske oppfat- ninger.

Det er nettopp derfor det er viktig å snakke med Ta- liban. De kontrollerer byer, de kontrollerer veier, slik at hvis de humanitære organisasjonene og FN-organisa- sjonene skal få tilgang og makt over hvilke prinsipper som skal ligge til grunn for utdeling av nødhjelp, må vi ha dialog med Taliban.

Det er klart at veldig mye her handler om skoler. En del internasjonale organisasjoner er med på å finansiere skoler og lønn til lærere. Det er ikke aktuelt for oss å bi- dra med veldig mye penger til skoler hvis skolene kun er for gutter. Det er den typen krav som ble stilt av ulike donorer på møtet som betingelse for ulike deler av den bistanden som går til Afghanistan.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:51:52]: Man skal altså ikke komme med så mye penger, men litt penger skal man altså gi til skoler som ikke aksepterer kvinners deltagelse. Det eneste punktet i avtalen som er konkret, er punkt 6, og der står det:

«Noted that our governments are expanding relief operations, helping prevent the collapse of so- cial services and supporting the revival of Afghani- stan's economy. Participants noted the importance of increasing cash liquidity and support to the banking sector in order to help stabilize the Afghan

economy. Participants further pressed for the development of a transparent, sound strategy to restore confidence in the financial sector.»

Det som står her, er at vi skal inkludere Taliban – i deres finanssystem, i å redde bankvesenet. Man kan ikke gjøre det uten å ha støtte fra regimet som faktisk styrer der. Så akkurat det vi sa vi ikke skulle gjøre, er det eneste konkrete punktet.

Er det slik at det skal bli overført penger til Taliban gjennom denne hjelpeorganisasjonen, eller at disse pengene som er fryst i utlandet, skal tilbake til Taliban, eller blir det ingen penger til Taliban?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [11:52:56]:

Det som det virker som representanten ikke har fått med seg, er at dette var et internasjonalt møte. Det var Norge som stod som arrangør av møtet, men kravene ble jo ikke stilt på vegne av bare Norge. Det er på vegne av allierte som vi har deltatt militært sammen med i Afghanistan. Det er Frankrike, Storbritannia, EU eller USA.

Jeg synes det er oppsiktsvekkende at representanten vrir og vrenger på det jeg sier om jenteskoler. Poenget er at veldig mange gir penger til utdanning, bl.a. til lønn for lærere, og det mener jeg er viktig. Det er jo ikke sånn at landet blir bedre av at barn eller ungdom ikke får utdanning. Men det er sånn at vestlige givere ikke vil gi penger til skoler hvis de bare er for gutter. Det er konkrete krav som er stilt, og som det er veldig målbart å se om de faktisk følger opp. I Oslo har de sagt at de vil gjøre én ting, og så gjenstår det å se om de faktisk følger opp når de kommer tilbake til Afghanistan.

Spørsmål 8

Hårek Elvenes (H) [11:54:12]: «De seks NH90-helikoptrene som er levert i foreløpig versjon, skal oppgraderes til endelig versjon og forventes å være ferdig oppgradert i 2023, jf. Prop. 1 S (2021–2022) fra Forsvarsdepartementet.

Vil oppgraderingen av disse seks helikoptrene gjennomføres som planlagt?»

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:54:37]: La meg starte med å berømme innsatsen som gjøres både av Forsvarsmateriell og Forsvaret i forbindelse med anskaffelsen og innfasingen av NH90. Men det må sies at de fremdeles jobber i motbakke med leveranser som stadig har blitt forsinket, og med en leverandør som fortsatt ikke klarer å levere i henhold til de avtaler som er inngått. Vi har altså ennå ikke den maritime helikopterkapasiteten som vi trenger.

Norge har til nå fått levert totalt 13 NH90. Seks av disse, som representanten påpeker, ble levert i en forelø-

pig versjon, og skal oppgraderes av leverandøren til endelig versjon. I stortingsproposisjonen var forventningen at disse seks helikoptrene skulle være ferdig oppgradert og levert tilbake til Norge innen utgangen av 2023. I desember i fjor fikk Forsvarsdepartementet oppdaterte prognoser for leveransen. Da var sluttdatoen for ferdigstillingen av oppgraderinger forskjøvet til 2024. Men leverandøren har heller ikke gitt oss grunn til å ha tillit til de planene.

Jeg er definitivt ikke fornøyd med dette og vil derfor vurdere den maritime helikopterkapasiteten på nytt. I en sånn vurdering vil det være naturlig også å se på muligheter for å heve kontrakten. Jeg vet og er fullstendig klar over at det ikke finnes en rask eller enkel løsning på det problemet vi står i. Målet er å få en forsvarlig løsning for fremtiden.

Vi viderefører arbeidet med å undersøke mulighetene for innleie, som ble igangsatt av den forrige regjeringen, men det er ikke tilstrekkelig. En grundig gjennomgang av hele sakskomplekset er nødvendig, og Forsvaret og Forsvarsmateriell skal støtte departementet i gjennomføringen av dette arbeidet.

Hårek Elvenes (H) [11:56:31]: Takk for svaret. Det var jo en del nyheter i det, for å si det slik.

Vi kjenner alle historien til NH90. Det startet som ideen om et enhetshelikopter – et helikopter som skulle være mest mulig lik for ganske mange nasjoner. Så kom nasjonene med sine spesifikke behov, og man endte opp med nesten det motsatte. I tillegg har man fått alle leveranseproblemene.

Nå ser jeg at Australia velger å kjøre sine 47 helikopter på stallen, rett og slett å stenge det ned, og Sverige vurderer det samme med sine 14. Er det en vurdering som også Norge gjør, og som kan bli et mulig utfall?

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:57:15]: Som jeg allerede varslet i det første svaret mitt, vil det være en del av vurderingen, og jeg mener vi er kommet til det punkt hvor det er nødvendig å gjøre det. Allerede i 2012 signaliserte tidligere forsvarsminister Espen Barth Eide at det kanskje kunne være aktuelt å heve kontrakten. Det er altså ti år siden, og vi er fremdeles ikke kommet i mål, så det er jo et spørsmål om i hvilket evighetsperspektiv vi skal ha tålmodighet med denne leverandøren.

Hårek Elvenes (H) [11:57:44]: Forsvarsministeren opplyste i et skriftlig svar til meg at Kystvaktens helikopter vil levere 200 flydøgn i 2022. Gitt at alle de helikopterbærende fartøyene hadde vært på plass, og de kommer jo snart, er altså behovet over 1 000 døgn. De leverer altså 20 pst. av det som er Kystvaktens behov. Vil man vurdere som en mulig løsning å bruke disse helikoptrene bare til Kystvakten, eventuelt bare til fre-

gattvåpenet, istedenfor å spre det på to forskjellige våpengrener?

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:58:24]: Vi vurderer egentlig alle alternativer for å få en best mulig beredskap.

Det som er signalisert av Kystvakten for 2022, er et behov på 684 døgn, hvorav NH90 kan levere ca. 200. Vi er dessverre slett ikke helt sikre på at det er mulig å levere de 200 døgnene vi trodde skulle være mulig å levere med NH90, grunnet de utfordringer som er. Men svaret er ja, vi vurderer alle opsjoner med tanke på å få en best mulig beredskap på flest mulig fartøy.

Spørsmål 9

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [11:59:13]: «Nylig kunne vi se forferdelige bilder fra ørkenen i Chile der det ligger 40 000 tonn brukte moteklær. Ifølge tall fra Verdensbanken er klesbransjen verdens største klima- og miljøsyndere. Solberg-regjeringen la i fjor frem Norges første strategi for sirkulær økonomi med flere tiltak. EU skal legge frem en strategi for tekstiler i mars.

Hvilke konkrete nye tiltak vil statsråden innføre for tekstilnæringen, og kan vi forvente at regjeringen allerede nå igangsetter utredningsarbeid i påvente av EUs tekstilstrategi?»

Statsråd Espen Barth Eide [11:59:47]: Jeg vil takke representanten Tybring-Gjedde for spørsmålet.

Jeg vil begynne med å si at jeg er veldig glad for at tekstilindustrien sett i et miljøperspektiv nå er et tema som vekker stor interesse, både i media og ikke minst ved hjelp av viktig innsats fra organisasjonen Framtiden i våre hender. Ingenting vil glede meg mer enn om vi kan få en bred politisk enighet om at dette må man ta tak i. For sånn må det være: Alle næringer som bruker ressurser og har utslipp, må man se på. Hver stein må snus, og det gjelder ikke minst tekstilindustrien.

I Norge har vi en ganske liten tekstilindustri, men vi har et svært høyt forbruk. Det påvirker hvordan vi må jobbe med dette. Vi forbruker om lag 15 kg klær og hjemmetekstiler per person årlig. I Deloittes rapport om kunnskapsgrunnlag for nasjonal strategi for sirkulær økonomi og potensial for økt sirkularitet konkluderes det med at tekstiler og klær har stort potensial for økt sirkularitet. Det ble pekt på at det er potensial for å utsortere 43 000 tonn tekstiler til ombruk eller materialgjenvinning hvert år, og at en svært liten andel av tekstilene som gjenvinnes, faktisk blir brukt i produksjon av nye klær.

I EUs rammedirektiv om avfall er det krav til separat innsamling av tekstilavfall fra 2025, og Miljødirektoratet jobber nå med hvordan dette kravet kan innføres i Norge.

Når produksjonen av tekstiler skjer i andre land enn Norge, betyr det at vi også må jobbe internasjonalt for å imøtegå problemet. Vi må jobbe aktivt for reguleringer som kan påvirke global produksjon, hvor produktene må designes og produseres med tanke på bærekraft. Tiltak rettet mot produksjonsfasen av tekstiler er mest effektivt, og dette forutsetter internasjonale regler og standarder på europeisk og globalt nivå. Det er derfor svært viktig å jobbe sammen med EU og i internasjonale fora rundt dette. Det gjorde også den forrige regjeringen, som det ble nevnt.

Om en drøy måned kommer EU med en ambisiøs strategi for bærekraftige tekstiler. Denne ser vi fram til. I veikartet for denne strategien står det at det vil bli vurdert hvilken rolle produsentansvar kan ha for å fremme bærekraftige tekstiler og behandling av tekstilavfall i tråd med avfallshierarkiet, og for å støtte medlemslandenes gjennomføring av separat innsamling av tekstilavfall.

Så har Miljødirektoratet fått et oppdrag om å gjøre en bred gjennomgang av eksisterende produsentansvarsordninger og forbedringer av disse. Når Miljødirektoratet nå til våren kommer med en ny detaljrapport om produsentansvarsordningene, vil vi se på hvordan de eksisterende ordningene kan bli mer effektive, mer robuste og støtte opp om en sirkulær økonomi.

Så viser jeg til svaret mitt på spørsmål nr. 981, fra representanten Tybring-Gjedde, om betydningen av produsentansvar. Jeg mener at produsentansvar kan være et svært interessant virkemiddel for å sikre økt innsamling av tekstiler og for å legge til rette for at mer av tekstilavfallet faktisk blir materialgjenvunnet.

Når vi har både Miljødirektoratets andre rapport og EU-kommisjonens strategi for bærekraftige tekstiler, vil vi komme tilbake med hvordan vi implementerer det.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [12:02:59]: Jeg er enig med statsråden i at det er spennende å se hva EU nå legger fram om en måned i sin strategi. De har allerede varslet hva som vil være grepene, særlig da revidering av økodesigndirektivet og krav til sporbarhet, og de vil gå inn på miljømerking og også avfallshåndtering.

Årsaken til at jeg håper at man kanskje allerede nå kan sette i gang noe av arbeidet, er at Miljødirektoratet nylig var ute og sa at det kommer en tsunami av regelverk fra EU nå, og at de trenger ressursene til å håndheve det. Er det å sette i gang med f.eks. produsentansvar for tekstiler og kanskje utvide mandatet til det utvalget som nå er nedsatt, til også å se på andre produsentansvarsordninger, noe statsråden kunne tenke seg at er noe man kunne gjort nå, istedenfor at man skal vente i et par måneder til?

Statsråd Espen Barth Eide [12:03:42]: Jeg er for det første enig i formålet her, og jeg skal faktisk møte Miljødirektoratet i morgen. Dette er et av temaene på min dagsorden med dem, å se på hvordan vi kan få forgang i nettopp dette arbeidet, som representanten Tybring-Gjedde med rette etterlyser.

Jeg vil normalt være helt enig i at man ikke skal vente på EU med ting man kan gjøre selv, men jeg bare minner om at her snakker vi om å vente ca. én måned, for denne strategien er altså svært nært forestående. Vi vet en del om hvilke elementer den vil inneholde, og vi har altså satt i gang med å forberede oss på å gå inn i disse spørsmålene, bl.a. produsentansvar.

Grunnen til at det er viktig å koble det til EU, er at dette er et marked vi er en del av, som gjør at disse varene skal kunne bevege seg fritt i det europeiske markedet, og da er det også viktig at standardene settes på riktig nivå. Men det skal ikke være en hvilepute. Tvert imot ønsker jeg at Norge tar en aktiv rolle her hjemme, naturligvis, men også i det europeiske og internasjonale arbeidet på dette feltet, som jeg er veldig glad for at vi har oppmerksomhet rundt.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [12:04:46]: Det er klart at det er den balansen vi må finne: Hva skal vi stille av særegne norske krav og egne ordninger, og hva skal vi følge av EUs direktiver? Produsentansvarsordningen løfter jeg nettopp fordi vi på mange måter har egne ordninger på dette i Norge som er uavhengig av hva som kommer av pålegg fra EU.

Jeg vil bare grave litt videre i det statsråden var inne på i sitt første svar, nemlig at vi skal ha en plan for å nå utsorteringskravet innen 2025. Det er veldig kort tid til, og vi trenger logistikk-løsninger på plass, vi trenger en helt annen måte å ha et retursystem på, og det må også finansieres. Når kan vi forvente at Miljødirektoratet kommer med den planen, og er det noe vi skal behandle her på Stortinget? Hva er tidsfristen regjeringen har satt for dette arbeidet?

Statsråd Espen Barth Eide [12:05:29]: Det er helt riktig som representanten Tybring-Gjedde sier, at det er kort tid til 2025, og det er ganske store omlegginger som skal til. For å kunne ha separat utsortering av klær i alminnelig avfallsinnsamling skal man også sørge for at det er egen innsamling av tekstiler. Det vet vi at vi skal, og det er egentlig et arbeid som ikke trenger å vente, det er bare å sette i gang.

Det er helt riktig at det er en del av disse ordningene vi kan håndtere selv, og det går mye på innsamling og materialgjenvinning her. Når det gjelder innhold, komponenter og produksjonsformer i klær som ikke lages i Norge, er nok EU den naturlige rammen å gjøre det samarbeidet i, for de skal jo inn til oss. Det skal i hvert fall

ikke være noen tvil om at vi skal jobbe med fullt trykk på dette. Det inkluderer å få fart på de tingene vi allerede nå vet vi må gjøre, f.eks. når det gjelder innsamling og gjenvinning av klær, men kanskje også litt på spørsmål knyttet til bevisstgjøring av kleskonsum versus ombruk også i det private.

Spørsmål 10

Frå representanten Ingvild Wettrhus Thorsvik til barne- og familieministeren:

«I fjor satte Venstre og den blågrønne regjeringen av 225 mill. kr for å gjøre fritidskortordningen om til en permanent nasjonal ordning. Fritidskortordningen skulle komme alle barn og unge mellom 6 og 18 år til gode. Nåværende regjering har vedtatt å avslutte prøveprosjektet fra 1. juli 2022.

Kan statsråden redegjøre for hvilke konkrete tiltak som er iverksatt for denne aldersgruppen, hvilke tilskudd som er innvilget under deres alternative ordning, og hvordan dette vil slå ut for lokale lag og organisasjoner?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsett.

Spørsmål 11

Frank Edvard Sve (FrP) [12:06:42]: «Det er eit folkekrav i Møre og Romsdal og eit krav frå fylkestinget at det skal gjennomførast ei ekstern utgreiing av Romsdalsaksen som ei oversjøisk løysing med alle teknologi for kryssing av E39 Romsdalsfjorden. Ei undersøisk løysing har ingen bedt om. Leiaren i samferdselsutvalet i fylket har uttalt at «departementet ikkje skjønar alvor».»

Kvifor konkluderer samferdselsministeren i saka om ei tilleggsutgreiing av Romsdalsaksen-alternativet utan at dette er gjennomført med eit oversjøisk alternativ slik alle krev?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:07:24]: Statens vegvesen har de siste årene gjort verdensledende arbeid i utviklingen av teknologi for fjordkryssinger – både flytebroer, hengebroer og rørbroer. Dette arbeidet gjør det nå mulig å krysse fjorder fergefritt der det tidligere bare var mulig med ferge eller undersøisk tunnel. Utviklingen har skjedd både gjennom nasjonale utviklingsprosjekter og gjennom konkrete utbyggingsprosjekter. Innsatsen har særlig vært knyttet til E39, men kompetansen er bl.a. nyttet ved vurdering av kryssing av Oslofjorden. Den samlede kunnskapen som er bygd opp i Statens vegvesen på broer og tunneler, er nyttet når E39 Ålesund–Molde har vært til vurdering i flere omganger.

Staten har gjennomført tre utredninger av fergefri kryssing av Romsdalsfjorden. Den siste utredningen ble gjennomført av Norconsult i 2021, etter at Samferdselsdepartementet hadde fått innspill fra Statens vegvesen med ønske om å vurdere over- og undersjøiske løsninger på nytt. Oversjøiske løsninger er vurdert i alle de tre utredningene.

Frank Edvard Sve (FrP) [12:08:29]: Fylkestinget var tydeleg på å bruke all tilgjengelig teknologi, og det er ikkje utgreidd for dei løysingane som er moglege, spesielt forbi Veøya og andre område i Romsdalsaksen-alternativet.

Det eg lurar på i tilleggsspørsmålet, er rett og slett dette: Korleis går det an å konkludere med Møreaksen og seie at det er det beste alternativet, når det no viser seg at Ålesund–Digernes, Digernes–Ørskogfjellet og også Julsund–Bolsøyenes ikkje er utgreidd? Ein driv no og lurar på ulike alternativ. Ein har tidlegare kutta kostnadene frå 39,5 mrd. kr til 23,1 mrd. kr i 2012. Ein har f.eks. kutta Breivika–Digernes frå 7,2 mrd. kr til 1,6 mrd. kr utan at ein veit kva ein skal byggje. Då er spørsmålet: Korleis kan statsråden konkludere med at dette er den beste løysinga når store deler av ferjefri E39 Ålesund–Bolsøyenes faktisk ikkje er verken prosjektert eller planlagt?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:09:29]: Nå er det slik at jeg redegjorde for at akkurat dette spørsmålet har vært grundig utredet flere ganger. Det ble altså gjort i konseptvalgutredningen for E39 Ålesund–Bergsøya fra 2011. Da vurderte Statens vegvesen konsept 5C, oversjøisk løsning via Sekken og Veøya. Så var det en ny vurdering i 2019 da Statens vegvesen la fram utredningen E39 Ålesund–Molde. Der var også konseptet tilpasset innspill fra det lokale interesseselskapet Romsdalsaksen AS. I den siste vurderingen, som ble gjennomført av Norconsult, gjennomgikk man også de ulike konseptene på nytt og kom til om lag de samme konklusjonene.

Frank Edvard Sve (FrP) [12:10:16]: Eg har følgd med i prosessen frå 2011 og framover. I 2011 var det undersjøiske alternativet frå Sekken til Molde. Eg trur vi lét det liggje. Utgangspunktet er at kravet frå både folket og fylkestinget er eit oversjøisk alternativ med dei løysingane som er i dag med flytebruer, men det er ikkje vorte utgreidd skikkeleg. Og vi er veldig undrande til at det er litt som tenk-på-eit-tal, for ein kuttar i kostnadene, og så viser det seg at det ikkje er prosjektert. Eit stort spørsmål som eg ønskjer at statsråden svarar på gjeld den 16 km lange tunnelen under fjorden, ned på nesten 360 meter, som er kostnadsrekna til 13 mrd. kr. Ein sit no med erfaringstala for Rogfast, som er bygd på det same grunnlaget, som viser vesentleg høgare meterpris. Korleis er det mogleg for statsråden å stille seg

bak at det skal vere mogleg å byggje billegare på Møreaksen, også gjennom fleire jordskjelvforkastingar?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:11:20]: Uten å gå direkte inn på prosjektet tror jeg representanten er kjent med at vi alle ønsker å få mest mulig ut av pengene. Derfor jobber Statens vegvesen med sine prosjekter og Nye Veier med sine prosjekter på en sån måte at man forsøker å optimalisere prosjektene, få ned kostnadene og få opp nytten. Det gjelder selvfølgelig også dette prosjektet.

Spørsmål 12

Frå representanten Marius Arion Nilsen til olje- og energiministeren:

«Til NRK Sørlandet 20. januar 2022 gir statssekretær Amund Vik, Arbeiderpartiet, følgende forklaring på de høye strømprisene Norge opplever: «Det har vært en blanding av ulike forhold denne vinteren som alle har trukket i en retning. Gassprisen har vært høy, CO₂-prisen har gått i taket, samtidig som det har blåst lite. Det har vært kaldt og lite vann i magasinene.»

Kan statsråden avklare om hun synes det er rimelig at prisen på kull- og gasskraft, med selvpålagte CO₂-avgifter på toppen, er det som skal være med og diktere prisen på norsk ren vannkraft?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trekt.

Spørsmål 13

Frå representanten Bård Hoksrud til helse- og omsorgsministeren:

«Mange har fått en operasjon utsatt på grunn av redusert kapasitet i helsevesenet. Mens private sykehus har ledig kapasitet, trumfer regjeringen igjennom sin fobi mot å la private tilbydere få behandle folk. Det betyr at mange som kunne fått nødvendig behandling, heller må lide i helsekø.

Hvor mange står nå i helsekø, hvor mange operasjoner er utsatt siden pandemien startet, og hvorfor mener statsråden det er greit at folk må leve lenger med smerter fordi de må stå i kø, i stedet for at man tar i bruk den ledige kapasiteten som finnes hos private sykehus?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsett.

Spørsmål 14

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten André N. Skjelstad til næringsministeren, er overført til landbruks- og matministeren som rette vedkomande.

André N. Skjelstad (V) [12:12:08]: «I Trønder-Avisa og NRK 2. februar kunne vi lese at bacon fra Coops EMV hadde Nyt Norge-merke, men hadde Tyskland som opprinnelsesland. I oktober i fjor sa 41 pst. av norske forbrukere at de følte seg lurt som følge av dårlig opprinnelsesmerking på matvarer, ifølge Forbrukerrådet. Det er ikke i tråd med flertallets merknader i Stortingets behandling av dagligvaremeldingen i fjor.

Hvilke grep vil statsråden ta overfor dagligvarebransjen for å sikre bedre merking av opprinnelsesland på produsentenes egne merkevarer?»

Statsråd Sandra Borch [12:12:49]: Regelverket om matinformasjon og merking av mat er i hovedsak helse- og omsorgsministerens ansvarsområde, og jeg svarer nå i samråd med henne. Jeg er imidlertid også opptatt av at vi skal ha riktig forbrukerinformasjon og gode merkeordninger for mat. Jeg vil derfor samarbeide med helse- og omsorgsministeren for å se på hvordan regjeringen best kan følge opp Hurdalsplattformens ønske om strengere krav til merking av matvarer. Det er behov for å se nærmere på hvilket handlingsrom vi har i EØS-avtalen, og det er også behov for å påvirke regelutviklingen i EU for å styrke merkeregelverket i EU. Det er grunn til å tro at reglene om opprinnelsesmerking vil bli styrket som følge av disse prosessene, og dette arbeidet vil jeg følge tett sammen med helse- og omsorgsministeren.

Men representanten spør om to ulike saker her. Det ene er et tilfelle der bacon fra Coops EMV hadde Nyt Norge-merke, men hadde Tyskland som opprinnelsesland. Den saken har regjeringen sjekket ut med Coop, og de svarer at disse pakkene inneholdt bacon produsert på norske råvarer, og de mente derfor det var riktig å bruke Nyt Norge-merket på denne. Så Coop beklager at det ble feilmerket som tysk.

Det andre tilfellet Skjelstad viser til, er en undersøkelse der 41 pst. av norske forbrukere føler seg lurt som følge av dårlig opprinnelsesmerking på matvarer, ifølge Forbrukerrådet. Det er ingen tvil om at feilmerking skaper forvirring hos forbrukerne. Det er derfor viktig at informasjon om matvarer ikke er villedende, verken når det gjelder innhold, egenskaper, mengde eller opprinnelse.

Åtte av ti forbrukere kjenner Nyt Norge-merket og sier at det gjør det enklere å velge norsk mat og drikke. Seks av ti sier også at merket gjør at de får lyst til å kjøpe norsk mat. Dette forplikter hele verdikjeden for mat til å følge opp og sikre at reglene for merking følges i alle ledd i kjeden. Jeg støtter engasjementet rundt viktigheten av forbrukerinformasjonen og gode merkeordninger for mat. I Hurdalsplattformen er regjeringen tydelig på at vi ønsker strengere krav til merking av matvarer, når det gjelder både opphavsland og produksjonsmetode, f.eks. bruk av antibiotika.

Det er også verdt å minne om at det bare er ett år siden vi sto i denne salen og diskuterte et representantforslag som omhandlet matmerking, hvor Venstre stemte ned alle forslagene som kom fra dagens regjeringspartier.

André N. Skjelstad (V) [12:15:30]: Det kunne vel ha en sammenheng med at vi i den perioden også hadde oppe dagligvaremeldingen, så vi mente at dette var å slå inn åpne dører. For å referere til den siste setningen i det komiteen var enige om også for et års tid siden: «Komiteen ber regjeringen sikre tydelig merking av EMV med produsent og produktens opprinnelsesland, slik at forbrukerne kan gjøre opplyste valg.»

Jeg har også merket meg den baconhistorien som sto i flere aviser – selvfølgelig, det var jo grunnlaget for spørsmålet – men dette interesserer meg litt. Jeg har også sjekket flere av de egne merkevarerne i butikkene, og hos Coop spesielt. Det står Nyt Norge på framsiden av servelatpakkene og på andre ting, og det står opprinnelsesland med liten skrift på baksiden: Tyskland. Det kan være andre land også. Dette var altså ikke komiteens intensjon, og det var en enstemmig komitémerknad, uansett hva det andre måtte være. Hva har statsråden tenkt å gjøre med dette?

Statsråd Sandra Borch [12:16:38]: Det er bra at representanten er engasjert i denne saken. Det er også statsråden og regjeringen. I forbindelse med behandlingen av stortingsmeldingen om dagligvarebransjen ved forrige årsskifte kom nettopp regjeringspartiene – dagens regjeringsparti – med en rekke forslag til tiltak og utredninger vi ønsket at Solberg-regjeringen skulle ta tak i. Det ble i svært liten grad levert på, og det er fortsatt veldig mange utfordringer i bransjen. Det vil jeg ta tak i, og det vil regjeringen ta tak i. Det handler bl.a. om mer åpenhet, effektene av vertikal integrasjon og effekt av en økende andel av kjedenes EMV-varer.

Jeg kan berolige representanten med at regjeringen har stort fokus på området og er innstilt på både å utnytte handelsrommet som ev. finnes i EU, og ikke minst også gjøre forbrukerne mer oppmerksomme på å velge norske matvarer.

André N. Skjelstad (V) [12:17:40]: Jeg takker for svaret. Jeg tror statsråden er engasjert i dette.

Vi hadde en stor debatt om egenmerking i fjor, og en del av det var tydeliggjøring, at det skulle være tydelig og ikke villedende informasjon. Dette kan i hvert fall tyde på at det er det, selv om Stortinget var tydelig på dette i fjor.

Hvordan vil statsråden nå følge opp dette videre? Vil det bli noen konsekvenser for dem som driver med såkalt villedende informasjon på pakkene? Det er ikke nok med en beklagelse for en feilmerking, for det er tydeligvis ikke bare feilmerking på en baconpakke, det er feilmerking på

ganske mye annet. Da må dette også medføre konsekvenser. Har statsråden tenkt å iverksette det?

Statsråd Sandra Borch [12:18:36]: Jeg er helt enig med representanten i at det er svært uheldig at feilmerking skjer. Det er også viktig å si at regjeringen følger opp sånne feilmerkinger, bl.a. ved at rutiner blir gjennomgått.

Jeg vil også påpeke at jeg er veldig glad for at den norske forbrukeren har blitt veldig opptatt av hva man spiser, og hvor det kommer fra. Jeg mener at forbrukerne faktisk har løftet denne saken opp og presset kjedene til å ta et ansvar også for matmerking. Jeg kan berolige representanten med at regjeringen vil følge denne saken tett og nøye. Vi er opptatt av at matvarene skal være merket norske. Vi er også innstilt på å se på handlingsrommet for å komme med nye merkinger, f.eks. om bruk av antibiotika.

Spørsmål 15

Alfred Jens Bjørlo (V) [12:19:47]: «Landbruksministeren har lagt fram ei sak for Stortinget om økonomisk støtte til næringsdrivande på sitt ansvarsområde som er råka av ekstraordinært høge straumutgifter (landbruket og veksthusnæringa). Næringsministeren har informert Stortinget om at det er mogleg, innanfor visse rammor, å gje slik støtte også til andre næringar innanfor EØS-avtalen.

Vil statsråden ta initiativ til å gje snarleg straumstøtte til små og mellomstore bedrifter også i andre næringar der straumutgiftene utgjer ein vesentleg del av driftsutgiftene?»

Statsråd Jan Christian Vestre [12:20:23]: Vi er som kjent i en situasjon med uvanlig høye strømpriser, og regjeringen følger denne situasjonen tett hver uke. Vi følger situasjonen i strømmarkedet nøye, og vi vil ikke avvise at det kan bli aktuelt med nye grep.

Det er likevel verd å minne om at vi har et ansvar for å vurdere grensene mellom det som er bedriftenes ansvar, og det som er statens ansvar. Bedriftene er vant til at prisene går opp og ned. Det gjelder råvarer, det gjelder strøm, det gjelder transport, og det gjelder på andre innsatsfaktorer. Spørsmålet da blir i hvilken grad og på hvilken måte fellesskapets midler eventuelt skal benyttes på en måte som samlet sett er best for samfunnet, og om staten da mer konkret skal være med på å kompensere for slike markedssvingninger eller ikke.

Så kan jeg forsikre representanten om at regjeringen er svært opptatt av bedriftenes situasjon, ikke minst de små og mellomstore bedriftenes situasjon. Jeg er selv ute og møter dem regelmessig og lytter til situasjonen.

Vi har også regelmessig og god dialog med partene i arbeidslivet, og jeg forstår veldig godt at mange bedrifter nå opplever situasjonen som krevende.

I motsetning til landbrukssektoren er næringslivet omfattet av EØS-avtalen, og eventuell støtte må derfor utformes innenfor rammene av statsstøtteregulverket. Og som jeg tidligere har orientert Stortinget om, åpner EØS-regulverket for at vi kan gi det som heter bagatellmessig støtte til bedrifter. Det er da inntil 200 000 euro innenfor en treårsperiode, mer presist over tre regnskapsår. Da trenger man ikke å stille nærmere krav til hvordan denne støtten skal brukes, og beløpsgrensen gjelder samlet for all støtte gitt under dette regelverket for bagatellmessig støtte. Det vil altså kunne ha konsekvenser for bedrifter som de siste tre årene har fått støtte utfra andre hjemmelsgrunnlag eller andre kommunale eller nasjonale ordninger.

Norske myndigheter har relativt stor frihet med hensyn til hvordan og til hvilke formål slik støtte skal tildeles, herunder å avgrense støtten til visse sektorer.

Det er, som vi vet, ekstraordinære forhold som nå gjør at vi er i en situasjon med uvanlig høye strømpriser. Det er derfor, synes jeg, vel så sentralt å diskutere hva vi gjør framover på lengre sikt for å unngå en tilsvarende situasjon i framtiden. Da mener jeg at det aller viktigste vi kan gjøre, er å få opp tempoet for ny kraftutbygging, først og fremst ny fornybar utbygging. Det skal regjeringen si mer om etterpå i dag. Utbygging av ny fornybar energi er en høyt prioritert oppgave for oss, og det haster å komme vidare. Slik kan vi sikre at ren og rimelig kraft forblir et norsk konkurransefortrinn, og det vil også være helt avgjørende for å lykkes med den enorme grønne omstillingen vi nå er i gang med.

Alfred Jens Bjørlo (V) [12:23:01]: Eg takkar for svaret. Eg er samd med statsråden i det han seier om dei langsiktige løysingane, betydinga av å kome raskt i gang med å auke tilgangen på fornybar energi. Eg ser med spenning fram til det statsråden har varsla han skal leggje fram om ein time, som kan bli eit viktig element i det.

Men som statsråden også seier, er det ekstraordinære forhold akkurat no. I går kveld t.d. blei eg kontakta av ei lita bedrift i Sandefjord med 15 årsverk, normal årsomsetnad på 8 mill. kr., som seier at dei no er heilt på felgen på grunn av myndigheitspålagde smitteverntiltak. Støtteordningane den siste tida har ikkje treft dei. Samla omsetnad i januar er no nede på 60 000 kr, og så dumpar det ned i posten ei straumrekning for januar på 50 000 kr. Det er noko med at det er fint at statsråden seier at ein vil ikkje avvise å kome tilbake til ordninga, men det er faktisk ein del bedrifter som no står i det rundt om i andre bransjar – og det brenn no. Eg må igjen spørje, når statsråden seier at han vil ikkje avvise å kome med

noko: Kva er tidsplanen for det, og kva konkret er det då desse bedriftene kan sjå i møte?

Statsråd Jan Christian Vestre [12:24:04]: Det får vi da eventuelt komme tilbake til. Men som jeg sier til representanten, er det en del prinsipielle sider ved slike ordninger som da må belyses nøye. Vi kan havne i en situasjon der andre deler av næringslivet også opplever endrede rammevilkår som følge av at prisene i verdensmarkedet svinger. Ferdigvareindustrien opplever sterk økning i tømmerpriser. Det gjelder stålpriser, det gjelder transportpriser. Vi står overfor et lønnsoppgjør. Vi vet at renten går opp og ned, og at valutakursen svinger. Og jeg tror vi skal passe oss vel for å skape en etablert forventning om at staten er en slags forsikringskasse for det ansvaret som bedrifter i alle år har tatt. Derfor tar vi ikke lett på disse spørsmålene.

Jeg vil også jeg si at reduksjonen i elavgiften som denne regjeringen har gjort, kommer også næringslivet til gode. Vi anslår at ca. 1 mrd. kr går til næringslivet der. Og så vil bedrifter med omsetningsfall som følge av pandemi, også få – indirekte i hvert fall – støtte til strømregningen gjennom den nasjonale kompensasjonsordningen, som fortsatt er aktiv.

Alfred Jens Bjørlo (V) [12:25:06]: Eg er samd med statsråden i at ein skal tenkje seg godt om kva presens ein skaper gjennom slike ordningar, så eg deler dei prinsipielle synspunkta. Poenget er at no har regjeringa gjort ei vurdering for landbruket og veksthusnæringa sin del og kome til at der er situasjonen så særskilt at det er rett å setje inn ordningar. Ein har òg fått avklart at formelt er det mogeleg å gjere dette for andre næringar. Eg meiner at ein finn bransjar og bedrifter der situasjonen no er så presserande at det er rett. Eit lite sagbruk i Distrikts-Noreg eksempelvis, som er like hardt ramma, har like lite mogelegheit til å kome seg ut av straumkrisa no på kort sikt. Venstre har kome med eit heilt konkret initiativ om å nytte ein variant av dei kommunale kompensasjonsordningane, altså gje midlar ut til kommunane i dette straumkriseområdet for å kunne hjelpe bedrifter der. Er statsråden einig i at det kan vere ein mogeleg modell å arbeide vidare med, slik at vi raskt kan få på plass støtte?

Statsråd Jan Christian Vestre [12:26:09]: Forslaget fra Venstre skal Stortinget få ta stilling til. Dersom en skal lage ordninger, og det gjelder alle ordninger, bør de i hvert fall være godt treffsikre, og de bør være mulig å håndtere for dem som er satt til å håndtere dem. Nå forstår jeg Venstres forslag som en maksimumsgrense på 1 mrd. kr som kommunene skal ha ansvaret for å dele ut. Jeg gjorde en rask regning her før spørretimen i dag, og med 164 000 potensielle støttemottakere, altså de små

og mellomstore bedriftene i de sonene som nå har høy kraftpris, er det en relativt krevende operasjon for kommunene å håndterer potensielt 164 000 søknader etter pandemihåndteringen og etter alle ordningene som er der. Det er også et spørsmål til representanten hvor mye dette faktisk vil monne med et makstak på 1 mrd. kr. Jeg tror kanskje forslaget synliggjør hvorfor dette er et vanskelig tema, men på nåværende tidspunkt avviser vi ingen eventuelle grep.

Presidenten: Spørsmål 16 er flyttet. Vi går videre til spørsmål 17.

Spørsmål 17

Roy Steffensen (FrP) [12:27:29]: «I Ryfylke står bønder på venteliste for strøm. Lyse sier de må vente i fem år. Fortsatt drives for eksempel 35 pst. av tomatproduksjonen hos enkelte tomatgartnere på gass, men de vil gjøre energibruken 100 pst. fornybar. Regjeringen fjerner fritak for CO₂-avgift for veksthusnæringen i 2022 og vil øke avgiften mye mot 2030. Dette er Fremskrittspartiet imot. Nå ser vi at det vil ramme bønder og næringsliv i Ryfylke hardt. I spørretimen 5. januar sa statsråden at regjeringen vil vurdere kompenserende tiltak der CO₂-avgiften slår uheldig ut.

Hva legger statsråden i dette?»

Statsråd Sandra Borch [12:28:09]: Som jeg også sa her i Stortinget den 5. januar, var det faktisk Solberg-regjeringen som først foreslo å oppheve avgiftsfritaket for bruk av CO₂ i veksthus. Solberg-regjeringen, som Fremskrittspartiet både har vært en del av og senere har vært budsjettpartner for, foreslo at avgiften skulle innføres med 20 pst. av ordinært nivå for CO₂-avgiften. Vår regjering mente det var en for høy sats og foreslo å innføre avgiften med 10 pst. – et svært lavt nivå. Dette vil innebære en kostnadsøkning i 2022 på om lag 2 mill. kr for hele veksthusnæringen samlet sett.

Klimaavtalen ligger til grunn for klimaarbeidet i jordbruket også for denne regjeringen. For oss er det helt sentralt at klimamålet for jordbruket skal nås uten at det går ut over matproduksjonen. Derfor må utslippsreduksjonene i all hovedsak skje gjennom å redusere utslippene per produserte enhet og også ved å begrense de fossile utslippene så langt som mulig. All forbrenning av mineralske produkter tilfører fossilt karbon til atmosfæren.

Jeg vil gi veksthusnæringen stor honnør for den jobben som allerede er gjort med å redusere bruken av fossilt brennstoff vesentlig. Det gode arbeidet næringen har gjennomført på dette området, har også vært grunnen til at man har opprettholdt fritaket helt til nå, selv om en slik avgift er innført for alle andre næringer. For å

komme helt i mål mener vi imidlertid at det nå er nødvendig å oppheve fritaket for CO₂-avgiften for naturgass og LPG. Vi legger derfor opp til en forsiktig og gradvis innføring av avgift for å gi veksthusnæringen et forsterket økonomisk insentiv til å redusere bruken av fossil gass, samtidig som vi gir næringen tid til å tilpasse seg det høye avgiftsnivået.

Når det gjelder de enkelttilfellene representanten Steffensen viser til, der noen bønder ikke har en reell mulighet til å koble seg på strømmettet, har jeg bedt om å få en oversikt over den konkrete problemstillingen og omfanget det er snakk om.

Til sist må jeg få nevne at det er en svært krevende situasjon for norsk landbruk nå, som representanten Steffensen også kjenner til, og regjeringen har som kjent fremmet en strømpakke også for jordbruket, som inkluderer veksthusnæringen. Kompensasjonen skal utbetales av Landbruksdirektoratet og baserer seg på data fra RME, Reguleringsmyndigheten for energi.

Det jobbes intenst nærmest døgnet rundt for å få på plass detaljene i dette. Jeg er opptatt av at pengene skal utbetales så raskt som mulig, og Landbruksdirektoratet tar sikte på å starte med utbetalinger allerede i slutten av februar. Strømmordningen vil også avhjelpe de akutte likviditetsutfordringene som skyldes de ekstremt høye strømprisene som mange nå står i, også for veksthusnæringen.

Roy Steffensen (FrP) [12:31:09]: Statsråden nevner at det var Solberg-regjeringen som foreslo å fjerne avgiftsfritaket, og det er helt korrekt, men Fremskrittspartiet hadde aldri akseptert at det skulle skje. Jeg hører at statsråden mener at det var en riktig vurdering av Solberg-regjeringen, og at de også har tenkt å øke CO₂-avgiften i årene som kommer. Det var ordrett sitert fra det statsråden sa.

Spørsmålet mitt, derimot, handlet om hvilke kompensierende tiltak regjeringen vil komme med der CO₂-avgiften slår uheldig ut. Jeg hører at statsråden snakker om en strømtøtteordning som er kommet på plass, men dette er altså gartnere som ikke får gå over til strøm, men som fortsatt er avhengige av gass. Så jeg spør en gang til: Hva legger statsråden i «kompenserende tiltak der CO₂-avgiften slår uheldig ut»?

Statsråd Sandra Borch [12:32:07]: Jeg må igjen minne om at regjeringen faktisk har halvert CO₂-avgiften sammenlignet med det Solberg-regjeringen foreslo. Så er det i statsbudsjettet signalisert at denne avgiften skal økes gradvis, men det er ikke tatt noen beslutning om dette eller om noen skal ha fritak. Vi må selvfølgelig nå følge med på konsekvensene av denne avgiften, uten at jeg kan si noe mer om det nå. Men at regjeringen har satt i gang et arbeid for å hente inn informasjon om de

enkeltilfellene som representanten viser til, det kan jeg bekrefte.

Roy Steffensen (FrP) [12:32:44]: Jeg er glad for at regjeringen og ministeren skal sjekke de konkrete tilfellene spesielt.

Flere tomatgartnere i Rogaland har også sagt at de vurderer å ikke plante nye planter som følge av høye gasspriser og den kraftige økningen i prisen på gass det siste året, for regnestykket går rett og slett ikke opp. Nå hører vi at statsråden snakker om strømtøtte, men jeg lurer på om regjeringen, for å klare å holde på norske tomater og for ikke å være nødt til å legge veksthusnæringen brakk, også vil komme med tiltak mot høye gasspriser.

Statsråd Sandra Borch [12:33:20]: Som jeg viste til i svaret mitt, og som jeg har vist til i ganske mange svar i dette stortinget, legger regjeringen nå faktisk en strømpakke på bordet som også vil gagne veksthusnæringen, en strømpakke uten noe makstak, som også vil gagne veksthusnæringen.

Når det gjelder de konkrete tilfellene som representanten Steffensen viser til, der noen få bønder ikke har noen reell mulighet til å koble seg på strømmettet, har jeg som sagt bedt om å få en konkret oversikt over de problemstillingene og ikke minst omfanget – hvor mange det er snakk om.

Jeg vil påpeke at grøntnæringen er utrolig viktig for denne regjeringen, og grøntnæringen er også utrolig viktig for å nå regjeringens mål om å øke selvforsyningsgraden i Norge til 50 pst.

Spørsmål 18

Tobias Drevland Lund (R) [12:34:31]: «I Hurdalsplattformen står det at regjeringen vil «sikre at barnets beste er et grunnleggende hensyn i behandlingen av asylsaker som berører barn», og at «regjeringen vil gjennomgå praksis når det gjelder vurderinger av barnets beste for å sikre at det gjøres konkrete og individuelle vurderinger i hver enkelt sak».

Når vil statsråden sørge for at man går fra ord til handling på dette politikkområdet i lys av de nylige sakene i mediene hvor mødre med barn i Norge har fått vedtak om å bli sendt ut av landet?»

Statsråd Emilie Mehl [12:35:09]: Representanten viser til enkeltsaker som har vært omtalt i mediene, og Stortinget har uttrykkelig slått fast at det er Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda som skal behandle enkeltsaker uten involvering fra departementet. Det er derfor verken riktig eller mulig for meg å kommentere eller gå inn på behandlingen av konkrete enkeltsaker.

Regjeringen vil at Norge skal være en pådriver for at rettighetene til barn på flukt blir ivaretatt. Saker som omfatter barn, prioriteres høyt, og saksbehandlingen skal være rettssikker, rask og effektiv, slik at barns og unges liv ikke blir satt på vent. For å følge opp Hurdalsplattformen har regjeringen i tildelingsbrevene for 2022 til Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda bedt om at etatene rapporterer på hvordan de sikrer at barnets beste er et grunnleggende hensyn i asylsaker som berører barn.

De skal også beskrive arbeidet med å prioritere enslige mindreårige asylsøkere. Dette vil etatene gi en beskrivelse av i sine årsrapporter for 2022. Regjeringen har også bedt Utlendingsdirektoratet om å lyse ut et oppdrag hvor oppdragstaker skal gå gjennom et visst antall vedtak fra Utlendingsnemnda og direktoratet med sikte på å avdekke hvorvidt det gjøres tilstrekkelige konkrete og individuelle vurderinger av hensynet til barnets beste i hver enkelt sak. Oppdraget vil bli spesifisert nærmere i et eget brev fra departementet som nå er under utarbeidelse.

Videre har departementet nå mottatt rapporten fra en arbeidsgruppe som har hatt i oppdrag å vurdere terskelen for utvisning i saker som berører barn. Rapporten er et godt grunnlag for å vurdere dilemmaer i saker om utvisning på grunn av grove brudd på utlendingsloven hvor den utviste har barn. På oppdrag av UDI startet Fafo i 2021 et forskningsarbeid for å klarlegge om det er grunn til endringer i regelverk og praksis i høring av barn i utvisningssaker. Rapporten fra Fafo skal etter planen være ferdig sommeren 2022, og den vil også danne grunnlag for departementets videre vurderinger av spørsmål som gjelder høring av barn i utvisningssaker.

Tobias Drevland Lund (R) [12:37:21]: I svaret på mitt skriftlige spørsmål til statsråden 28. januar om hvorvidt innvandringspolitiske hensyn er viktigere enn norske barns rett til trygge oppvekstvilkår, svarer statsråden:

«Det er likevel fortsatt slik at selv om barnekonvensjonen fastslår at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn, kan andre hensyn få avgjørende betydning i den enkelte sak. Dette vil typisk være innvandringsregulerende og allmennpreventive hensyn.»

Det kan være verdt å bemerke at Psykologforeningens menneskerettighetsutvalg mener at norsk praksis i utsendelsesaker hvor barn er involvert, strider mot faglig kunnskap om barns behov og utvikling. Mitt spørsmål til statsråden er derfor: Kan statsråden si klart og tydelig til denne salen at innvandringsregulerende hensyn er viktigere enn barnets beste i utsendelsesaker?

Statsråd Emilie Mehl [12:38:20]: Barnets beste er et grunnleggende hensyn. Men det er ikke nødvendigvis det avgjørende hensyn, som representanten oppsummerte godt selv. Det lar jeg være svaret på det spørsmålet.

Tobias Drevland Lund (R) [12:38:33]: Da er det slik å forstå at innvandringsregulerende hensyn ofte kan trumfe barns beste. Som statsråden også var inne på, ble det i går presentert en rapport fra Justis- og beredskapsdepartementet som jeg leste med stor interesse. Her konkluderer utvalget med at utlendinger med barn i Norge som hovedregel ikke bør utvises ved brudd på utlendingsloven, og flertallet i utvalget peker også på at det over tid kan sies å ha etablert seg en streng praksis som kan skape noe tvil om hvorvidt barns rettigheter i tilstrekkelig grad løftes fram, i avveiningen mellom statens og barnets egne interesser.

Flertallet understreker også, og dette er viktig, at det er et politisk spørsmål hvorvidt en ønsker å vedta regelendringer som innebærer å endre regelverket. Mitt spørsmål til statsråden er derfor om hun klart og tydelig kan si at hun politisk vil følge opp anbefalingene til utvalget, eller er det slik å forstå at statsråden er mer opp-tatt av å videreføre den innvandringspolitiske arven til Fremskrittspartiet?

Statsråd Emilie Mehl [12:39:40]: Nei, jeg kan ikke si nå at jeg kommer til å gå inn for alle forslagene som utvalget har lagt fram. Departementet har nå fått en rapport som vil gi oss et godt grunnlag for å vurdere dilemmaer i disse sakene i tiden som kommer. Nå skal vi sette oss skikkelig inn i rapporten og se på hva som ligger der. Jeg har også lyst til å understreke at den arbeidsgruppen ikke har funnet noen avgjørende forskjeller mellom norsk praksis og våre folkerettslige forpliktelser. Det er for tidlig å si om vi vil gjøre endringer som vil få betydning for terskelen i utvisningssaker. Dette er spørsmål som vi må komme tilbake til. Vi fikk rapporten helt nylig, så det er god grunn til å gjøre grundige avveininger og se på dette på en skikkelig måte før vi eventuelt legger fram endringer.

Spørsmål 19

Kari Elisabeth Kaski (SV) [12:40:46]: «Onsdag 2. februar uttalte statsråden at Bredtvet framstår som den eneste aktuelle tomten for nye Oslo fengsel. Disse uttalelsene, sammen med Statsbyggs rapport som anbefaler Bredtvet, skaper stor bekymring i Groruddalen for at regjeringen vil overkjøre Oslos ønsker og lokalbefolkningen og bygge nytt fengsel i Bredtvetkogen.

Vil Senterpartiet følge opp sine klare lovnader fra valgkampen og bevare Bredtvetkogen, og plassere Oslo fengsel et annet sted?»

Statsråd Emilie Mehl [12:41:24]: Jeg vil først benytte anledningen til å takke Kaski for engasjementet rundt denne saken. Det er et viktig spørsmål, hvor vi

skal lokalisere et erstatningsfengsel for dagens Oslo fengsel, som er i svært dårlig forfatning. Det er tidskri- tisk å finne et alternativ til fengslet på Grønland, som i realiteten kan bli stengt når som helst.

Det er ikke helt riktig sitert, men jeg har sagt at Bredtvet framstår som det eneste reelle alternativet i Oslo, der vi er nå. Det mener jeg det har vært viktig å være ærlig på, for hvis man velger å plassere fengslet utenfor Oslo, som da blir alternativet til Bredtvet, har det også noen konsekvenser som jeg mener at Oslo kommune må få anledning til å ta stilling til før man eventuelt avviser et fengsel i Oslo.

Et nytt fengsel vil, uansett hvor det ligger, gi bedre soningsforhold for innsatte, og det vil gi bedre arbeidsforhold for ansatte. Nye fengsler – og spesielt sett opp mot Gamle Oslo fengsel – vil gi bedre mulighet for akti- visering og mindre isolasjon, og det er jeg veldig opptatt av at vi skal få til.

Regjeringen ønsker ikke å overkjøre Oslo kommune i denne saken, og vi ønsker å lytte til de innspillene som kommer, men vi er også opptatt av å sikre tilstrekkelig kapasitet i kriminalomsorgen. Basert på de gjennomfør- te lokaliseringsanalysene som har vært gjort – det har vært en årelang prosess rundt dette nå – er det ingen gode alternative tomter i Oslo. Alternativet til Bredtvet er derfor å flytte fengslet ut av Oslo, og det mener jeg, som jeg sa innledningsvis, at det er viktig og riktig å være ærlig på der vi er nå.

Som vi har diskutert tidligere, vil utbygging på Bredtvet også være veldig viktig for kvinnene, fordi da- gens soningsforhold for kvinner er dårligere enn for menn. Det er også det eneste alternativet for nytt Oslo fengsel som vil gi et nytt kvinnefengsel og likestille soningsforholdene for kvinner og menn.

Regjeringen er klar over det lokale engasjementet for å bevare Bredtvet skogen og de synspunktene som kommer til uttrykk fra Groruddalens befolkning, og det tar jeg på største alvor. Det er nettopp derfor regjeringen har bedt departementet om å se på en annen løsning enn de forslagene som har kommet tidligere, med færre fengselsplasser, slik at man kan ha et mindre fengsel på Bredtvet, noe som vil ta mindre skog. Det jobber vi med nå, å se på om det er mulig å nedskalere fengslet ytterli- gere uten at det går ut over de innsatte og muligheten til friområder og rehabilitering for dem.

Av praktiske årsaker kan det være gode grunner til at et fengsel bør ha noe nærhet til tinghuset og politihuset i Oslo, bl.a. på grunn av effektivitet knyttet til transport.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [12:44:23]: Jeg takker for svaret fra statsråden.

Statsråden vektlegger behovet for å få bedre soningsforhold for de innsatte og bedre arbeidsforhold

for de ansatte, og det er behov som SV deler. Også på den bakgrunn er det grunn til å være bekymret for de plane- ne som knytter seg til Bredtvet. De planene som forelig- ger så langt, før nedskaleringen, er allerede nedskalert en gang. Det er en nedskalering som Kriminalomsorgs- direktoratet advarte mot fordi plassen per innsatt vil bli mindre enn det som veilederen for fengsler forutsetter. Kriminalomsorgen har også pekt på at tomten har store høydeforskjeller, at plasseringen av dagens bygnings- masse på tomten, med planlagte funksjoner, ikke er gunstig i forhold til utnyttelse, logistikk, sikkerhetssoner og skjerming, at man vil kunne få for lite areal ute, både for de kvinnelig innsatte og for de mannlig innsatte, og at det er lite rom for utvidelse. Hvordan vektlegges det ved nye planer om nedskalering?

Statsråd Emilie Mehl [12:45:31]: Som jeg sa, jobber departementet med et nytt forslag, og jeg vil komme til- bake med det så snart vi har det. Jeg mener det haster å komme videre med dette. Så må vi se på om det forslag- et kan komme i møte noen av de ønskene som er lokalt i Groruddalen.

Det er viktig for meg at vi har en kriminalomsorg i Norge som ikke bare er en straff, men også legger til rette for rehabilitering, og som gjør at vi bruker minst mulig isolasjon.

Der vi er nå, skulle vi veldig gjerne ønske at vi hadde flere alternativer i Oslo, for det har vært mye lokal pro- test på Bredtvet, men det har vi ikke. Da må vi også ta an- svar for å få erstattet Oslo fengsel. Uansett hvor fengslet ligger, er det noen hensyn som man må inngå kompro- miss om. Det er det debatten egentlig handler om.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [12:46:32]: Det er nett- opp det som er kjernen i dette spørsmålet – hvilke hen- syn man vektlegger, og hvordan det blir beregnet. Fra Statsbyggs rapport er det ingen tvil om at det skinner igjennom at det i særdeleshet er kostnadsargumentet som gjør at Bredtvet blir det foretrukne alternativet. Jeg savner et perspektiv i det arbeidet som gjøres fra Stats- bygg, og for så vidt også i kommunikasjonen ellers, for én ting er å anerkjenne den lokale motstanden, som har vært stor, og som er stor på Bredtvet – 650 folk gikk i fakkeltog på søndag for å bevare Bredtvet skogen vår – men hvordan blir verdien av de naturområdene, grønt- områdene, beregnet inn når man skal vurdere ny tomt for nytt fengsel? Beregner man inn tapet av viktige grøntområder for lokalbefolkningen, tapet av friområ- der og av en nærskog for de folkene som bor der, for de ungene som ellers bor i et av Norges mest tettbebygde strøk, der verdien av å kunne gå hjem fra barnehagen gjennom en liten skog der man kan oppleve dyreliv og ikke asfaltvei, er så stor?

Statsråd Emilie Mehl [12:47:37]: Det er klart at det er en stor verdi å ha grøntarealer der man bor, uansett om man bor i Oslo eller et annet sted i landet. Det er også derfor jeg har sagt at det ikke er aktuelt å gå for noen av de største alternativene på Bredtvet som man hittil har diskutert.

Det er mange krevende hensyn i denne saken. Det er andre tomter som man kunne tenkt seg i Oslo, f.eks. på Haugenstua. Der er det både grunnforhold, tomtestørrelse og andre ting som gjør at tomten er et problem. Den tomten som er på Kolbotn, like utenfor bygrensen, er ikke til salgs, og der er det også mye lokal motstand. Man har hensynet til de innsatte og deres forhold og nærheten til familie for dem som bor i Oslo, og så har man hensynet til politiet og at det ikke skal bli for store kostnader for dem. Dette er en sak hvor det er umulig å oppfylle alles ønsker samtidig, så her må vi prøve å finne gode løsninger, og det er det departementet jobber med nå.

Spørsmål 20

Frå representanten Une Bastholm til justis- og beredskapsministeren:

«I løpet av de siste årene har vi fått på plass et dyrepoliti i Norge. Det er et stort fremskritt i arbeidet med å ta dyrs rettigheter på alvor. Men skal vi lykkes i å opprettholde og styrke dyrepolitiet, er det avgjørende at politikerne er krystallklare på at dyrepolitiets saker ikke måtte konkurrere med andre politisaker. Vi ser allerede tegn til at dette er i ferd med å skli ut.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at det finnes dedikerte ressurser til å styrke dyrepolitiets arbeid over hele landet?»

Presidenten: Spørsmålet vert teke opp av Kristoffer Robin Haug, men han er ikkje sett, så då går me vidare til spørsmål 21.

Spørsmål 21

Ola Elvestuen (V) [12:48:57]: Det passer jo bra, da kan vi følge samme tema.

«Oslo fengsel har i dag et svært stort vedlikeholdsbehov. Bredtvet, som Statsbygg igjen peker på som et alternativ til nytt fengsel, vil innebære nedbygging av et viktig naturområde for Groruddalen. Den forrige regjeringen satte derfor i gang et arbeid langs to parallelle spor – både en utvidelse av dagens fengsel på Ullersmo og et arbeid med å finne en annen tomt for et nytt fengsel utenfor Oslo.

Vil statsråden slutføre forrige regjeringens arbeid med å finne et alternativ som ikke innebærer bygging på Bredtvet?»

Statsråd Emilie Mehl [12:49:37]: Jeg vil, i likhet med representanten Kaski, takke representanten Elvestuen for engasjementet knyttet til dette spørsmålet om lokalisering av nytt fengsel i Oslo.

Som jeg var inne på i den forrige runden, er fengslet i Oslo i veldig dårlig forfatning, og som de fleste er kjent med, haster det at vi kommer videre. Det foreligger et stengningsvarsel for Oslo fengsel fra 2019, som betyr at man ikke kan garantere for videre drift, og jeg opplever at det er et viktig ansvar for det tverrpolitiske miljøet å finne gode løsninger for et nytt Oslo fengsel.

Så viser representanten Elvestuen til det som er gjort tidligere, og det er helt riktig at her har det vært mange runder. Denne saken har pågått over lang tid. Det er gjennomført to lokaliseringsanalyser for å finne en ny tomt for Oslo fengsel, men det viser seg dessverre at det er vanskelig å finne en ny egnet tomt som oppfyller alle ønsker. Den forrige regjeringen gikk i gang med et tomtesøk fordi motstanden på Bredtvet var så stor som den var. Nå skulle vi veldig gjerne sett at det tomtesøket hadde resultert i et alternativ i Oslo, men slik saken står nå, er det – kanskje dessverre – Bredtvet som fortsatt er det eneste reelle alternativet i Oslo, slik jeg ser det, fordi de andre tomtene enten ligger utenfor Oslo, eller det er forhold som hefter ved dem som gjør at de i mindre grad er egnet.

Departementet vil selvfølgelig nå bruke tid, studere den lokaliseringsanalysen fra Statsbygg nøye og vurdere dette spørsmålet i lys av alle de innspillene vi mottar. Men som jeg sa til representanten Kaski, har det vært viktig for meg å være ærlig på at nå framstår det som at Bredtvet er det eneste reelle alternativet i Oslo. Da må man jo bestemme seg for – også Oslo kommune – om man skal ha et fengsel i Oslo eller ikke. Det kan være gode grunner for å flytte det ut. Det er mange kommuner som ønsker seg disse arbeidsplassene, men det vil også kunne gå på bekostning av noen andre hensyn, f.eks. hensynet til politiet og effektivitet knyttet til transport til og fra domstolen, spesielt når det gjelder varetektsplasser. Så er det også en del som har ytret seg om at de innsatte har behov for soningsplasser i Oslo, fordi en del kommer fra Oslo, og man trenger et godt samarbeid med Oslo kommune om både helseutfordringer i fengslet, psykiatri og ikke minst tilbakeføring til samfunnet etterpå.

Regjeringen har stor forståelse for at lokalbefolkningen ønsker å verne mest mulig av Bredtvet skogen. Det er også derfor jeg har avvist de tidligere forslagene som er lagt fram, og bedt om at man ser på et nytt forslag, som er mindre, og som gjør at vi kan bevare mer av skogen.

Ola Elvestuen (V) [12:52:41]: Jeg takker for svaret.

En av grunnene til at Bredtvet fra statens side framstår som attraktivt, handler om reisetider, men det and-

re er at man mener at man kan bygge i et naturområde, som jo ingen andre aktører ville fått lov til å gå inn i. Det finnes ingen private som ville fått lov til å bruke de områdene.

Så det jeg lurer på, er egentlig: Rapporten avviser jo ikke de andre alternativene – det står i rapporten. Den peker på at Haugenstua bør holdes varm, at man bør gå videre med det. Man går inn på Mastemyr, som også er nær. Man viser også der til at det kan være problemer med reguleringsplanen og med å få tilslutning, men det er ikke noe annerledes enn det er på Bredtvet. Når det gjelder Ullensaker, ser man at dette handler mer om å ha kontakt med kommunen, og så vil man kunne få en tilslutning der.

Så mitt spørsmål blir da: Kan vi være trygge på at man ikke bare sitter og vurderer Bredtvet og dens anvendelse, men går (presidenten klubbar) videre med de andre forslagene (presidenten klubbar igjen), med den alvorligheten det krever?

Presidenten: Ein må halda seg innanfor tida.

Statsråd Emilie Mehl [12:53:49]: Som jeg sa, vil departementet vurdere ulike løsninger, men jeg anser det ikke for å være flere reelle alternativer i Oslo. Når det gjelder tomten på Mastemyr, som representanten var inne på, er, etter det jeg kjenner til, den tomten ikke til salgs. Det er også stor lokal motstand der, så der kommer egentlig mange av de samme argumentene som er mot Bredtvet, inn. Tomten på Haugenstua er liten, det er usikre grunnforhold, og det er en del andre ting som også gjør at den framstår som mindre aktuell. Da kommer – igjen – det samme argumentet inn: Hvis man mener at man ikke kan ha det på Bredtvet fordi det er for lite, skal man da heller ha det på en liten tomt på Haugenstua?

Det er ingen enkle løsninger i dette spørsmålet. Jeg ser saken slik nå at Bredtvet er det reelle alternativet i Oslo. Hvis man ønsker å flytte fengslet ut av Oslo, kan det hende at det er en god løsning, men da må man også være bevisst på hvilke konsekvenser det har.

Ola Elvestuen (V) [12:54:55]: Jeg takker igjen for svaret.

Jeg mener at statsråden da har et annet synspunkt enn det man kan utlede fra rapporten, som sier både at man kan gå videre med Mastemyr, og at man kan gå videre med Haugenstua. Så er dette veid opp mot de naturverdiene som er på Bredtvet, som etter min oppfatning gjør at den tomten ikke er aktuell, fordi de naturverdiene har så stor verdi. Det er natur det er snakk om. Dette er ikke et parkområde; det er natur, som staten da – hvis man velger det – blir den største pådriveren for å

bygge ned, slik det ofte har vært i Oslo, og som ingen andre kunne gjort.

Igjen: Dette er en krevende sak, men forrige regjering satte i gang prosessen for å finne et alternativ til Bredtvet. Jeg opplever at det nå egentlig handler om å dra Bredtvet inn igjen i kjernen av diskusjonen. Mitt spørsmål blir, igjen: Vil man (presidenten klubbar) kjøpe de andre løpene for (presidenten klubbar igjen) å finne et alternativ til Bredtvet?

Statsråd Emilie Mehl [12:56:02]: Departementet jobber med å finne en løsning på dette. Problemet er at den prosessen forrige regjering satte i gang for å finne et alternativ til Bredtvet, kom tilbake med en rapport som pekte på Bredtvet. Når det gjelder f.eks. Mastemyr: Selvfølgelig kan man på Stortinget eller i regjeringen mene at vi kan legge det på Mastemyr, men da må vi jo også overkjøre lokalbefolkningen, da må vi ekspropriere fra en eier som ikke ønsker å selge. Så det er ikke bare enkelt, det heller.

Problemet her er at det er utfordringer uansett hva man velger å gjøre. Det er et spørsmål om fengslet bør ha nærhet til Oslo eller ligge i Oslo. Der vi er nå, skal vi gjøre grundige vurderinger i departementet, men jeg har også vært opptatt av å være ærlig utad om hvor saken står, slik at politikerne i Oslo kan ta stilling til det på det faktiske grunnlaget, slik som det er nå.

Presidenten: Då er sak nr. 2 avslutta.

Sak nr. 3 [12:57:07]

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Dermed er kartet for i dag ferdig handsama. Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Carl I. Hagen har bedt om ordet.

Ad saksbehandlinga i munnleg spørjetime

Carl I. Hagen (FrP) [12:57:31]: Jeg ber om ordet etter forretningsordenens § 54 første ledd:

«Ved hvert møtes avslutning skal presidenten gi representantene anledning til å påpeke eventuelle feil ved saksbehandlingen.»

Jeg vil påpeke hva jeg mener er feil, og få lov til å begrunne det – relativt kort, men jeg må bruke litt tid.

I § 72, om muntlig spørretime, står det:

«I den muntlige spørretimen svarer regjeringsmedlemmer på spørsmål som representantene stiller muntlig.»

I dagens spørretime ble det stilt konkrete spørsmål til finansministeren både fra Tina Bru og fra Hans An-

dreas Limi uten at statsråden overhodet forsøkte å svare på spørsmålene, men snakket om helt andre ting. Det er ofte ikke unormalt, men i dag var det et så grovt eksempel på at man ikke var i nærheten av å forsøke å svare, særlig på spørsmålene fra Hans Andreas Limi, at det må være en feil ved saksbehandlingen i dag når presidenten ikke påtalte dette.

Jeg synes at det her har vært en utvikling som ikke har vært bra, så jeg vil anmode presidenten om å ta en drøftelse i presidentskapet når det gjelder gjennomfø-

ringen av muntlig spørretime, for å påse det som står i forretningsordenen, at dette er en spørretime, ikke en debatt. Statsråden er her for å svare på konkrete spørsmål og ikke snakke om helt andre ting og andre partiers politikk. Jeg ber presidenten sørge for at det blir en debatt om hvorledes man skal lede spørretimen for fremtiden.

Presidenten: Presidenten har registrert ytringa frå representanten Carl I. Hagen. Dermed er møtet heva.

Møtet slutt kl. 13.
